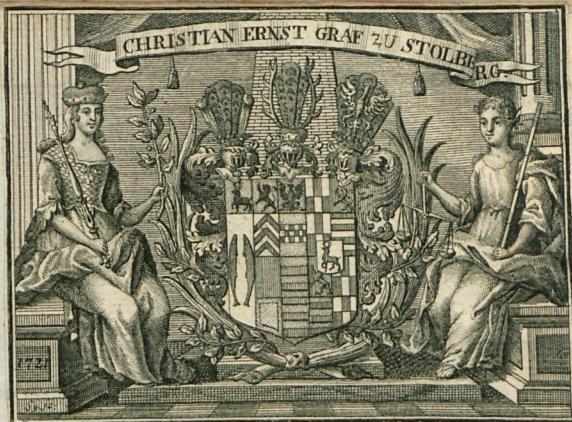

Ed

1. Wolff P. Christ. Gottfr. Frid. diff. de
Chim Et Rempham Lipsie 1741.
2. ——— diff. de Divortio Judaeorum
Lipsie 1739.
3. Wolff P. Christoph. diff. de eo quod publi-
me est in his Nupier. verbis Genertou
phoxp. Lipsie 1735.
4. Wucherer P. Joh. Frid. diff. praeognita theo-
logia dogmatica iend 1739.
5. Zeibich P. Carl. Henr. diff. de Christo vero deo
Wittemb. 1741.
6. ——— diff. qua voces Zalmoth et Scia Ma,
exam^{nata} nantur, Wittemb. 1739.
7. Zeibich P. Christoph. Henr. diff. de
opinione pauli justificatorum.
Wittemb. 1738.
8. ——— diff. de divinito praedicto et volitus
dato miraculo obscurati solis, in emortua
Aem unigeniti diem, ut in signi demonstra-
tionij argumento Jesum crucifixum
fuisse veram Messiam, Wittemb. 1741.

r. 12
Q. D. B. V.
COMMENTATIONIS THEOLOGICAE
DE

VSV FORMVLAE

QVA
INTERROGAMVS INFANTES
ANTE SACRAM LOTIONEM
DE FIDE

QVAM
PRAESIDE
CHRISTOPHORO HENRICO
ZEIBICHIO

SS. THEOL. D. ET PROFESSORE PVBL. TEMPLI
OO. SS. PRAEPOSITO ET CONSISTORII
ASSESSORE

PRO LICENTIA

SVMOS IN THEOLOGIA OBTINENDI HONORES

A. D. APRIL. AN. MDCCXXXIII.

IN AVDITORIO MAIORI

DISPVTANDO EXCVTIET

M. CHRISTIANVS GOTTLIEBIVS
CLVGIVS

ECCLESIAE VITTEMBERGENSIS ARCHI-DIACONVS.

VITTEMBERGAE TYPIS EICHSFELDIANIS.

715
C. D. R. N.
COMMENTATIONIS THEOLOGICAE

DE
VSV FORMVLAE

INTERRIGAMVS INEANTES
ANTE SACRAM LOTIONEM
DE FIDE

CHRISTOPHORO HENRICO
LEIBNITIO

SS. THEOL. D. ET PROFESSOR TUBINGENSIS
ACADEMIAE

PRO LICENTIA
SUMMOS IN THEOLOGIA OSTENDI HONORES

IN AUSTRIACO IMPERIO
MAGISTRI

M. CHRISTIANUS GOTTFRIEDUS
CLAUSIUS

ECCLIAE VITTMERGENSIS ARCHIDIACONVS
VITTMERGAE TUBINGENSIS

COMMENTATIONIS THEOLOGICAE

DE

VSU FORMVLAE
QVA INTERROGAMVS INFANTES
ANTE IPSAM LOTIONEM DE FIDE

PROEMIUM.

Progredior nunc, Diuini Numinis praesidio
suffultus, ad usum caerimoniae, in ecclesiis
nostris receptae, qua infantes, ante lotionem
sacram, de fide in Deum Patrem, Filium,
et Spiritum sanctum, interrogati, per susceptores suos,
sefe credere, clara et distincta uoce confirmant, et ex-
plicandum curatius, et ab obiectionibus aduersariorum,
eo, quo fieri potest, studio uindicandum. Superiori tem-
pore semel iterumque de hoc ritu a me actum est, cum
antiquitatem et *originem* eius indagarem, et, produ-
ctis in aciem *aduersariis*, qui infenso in eum sunt ani-
mo, mihi ipse necessitatem imponerem, cum primum
commoda sese offerret occasio, in ueram religionis
huius indolem, tanquam in totius caussae arcem, ita
penetrandi, ut, cognito perspectoque eius usu, quam
temere in ritum castissimum impetus fieret, cuius,
aequo rem animo consideranti, sole meridiano clari-
us pateret. Haec fides, publice data, explenda est,
idque eo magis, quod sapientis est, non modo, quid
aduersarii moliantur, ingenue indicare, sed etiam,
quo pacto illis obuiam eundum, et praeceptis doce-

A 2.

re

re et exemplo. Nec res ipsa, ex se spectata, uberiori commentatione indigna est. Ritus est, fateor, sed qui reliquos antiquitate pariter ac dignitate antecedit, qui cultus publici non postrema pars est, qui hominibus, in ciuitatem christianam introeuntibus, in primo statim limine conspiciendum sese offert. Hic si nugas agere, si puerorum more, uti homines maleuoli contendunt, ludere uelimus, nonne timendum erit, ne omnis tandem religio, tanquam res nullius pretii, quae una cum purgamentis ac quisquillis eicienda sit, contemtui habeatur. *De ritibus ecclesiasticis docent pii Maiores, quod ritus illi seruandi sint, qui sine peccato seruari possunt, et prosunt ad tranquillitatem, et bonum ordinem in ecclesia, cuius generis nisi omnes illi sint, qui apud nos seruantur, nihil facilius erit, quam uel temeritatis nos accusare, uel cuiusdam a prisca fidei formula defectionis. Immo non de ritu tantum agitur, quod imperitis forsan uideri possit, sed grauissimae religionis Euangelicae partes, aduersariis minus probatae, clandestinis machinis subruuntur. Quid enim rei est, quod consuetudinem hanc, infantes, facris christianorum initiandos, de fide interrogandi, complures improbant, eamque gradu suo deiciendam esse, tam enixe contendunt. Non tam obesae sunt naris aduersarii, quin olfaciant, ritum hunc insigni testimonium esse de uirtute atque efficacia baptismi, de fide infantum, de tingendis quoque infantibus, quae religionis nostrae capita ut, nobis nec opinantibus, confidantur, in ritum irruunt, nec nisi ritum a se oppugnari dicunt. Inde apparet facile, ei, qui tuendi huius ritus causa in aciem prodit, ad grauiora fidei momenta*

*Aug. Conf.
art. XV.*

menta simul respiciendum, atque in interiores usque Theologiae recessus penetrandum esse. Et quamquam non desunt, qui de ritibus ecclesiae nostrae integris exposuerunt libris, et sigillatim caerimonias, quae in hac lauandi religione adhiberi solent, dedita opera excusserunt, tamen in hac causa agrum fere sterilem inuenies et plane incultum. Relictis iis, qui a IO. ALB. FABRICIO, uiro rei literariae peritissimo, in *Bibliographia Antiquaria*, ordine percensentur, CASP. CALVOERIVM, et CHRISTIAN. GERBERVM, hic excito, quorum ille in *Rituale Ecclesiastico*, hic in *Historia Caerimoniarum Ecclesiasticarum in terris Saxonis*, Germanice conscripta, et anno huius saeculi tricesimo secundo Dresdae edita, ea, quae ad baptismum pertinent, copiose fatis, nec sine omni fructu, pertractauit. Sed GERBERVS, praeter commentationem CHRISTIAN. SCHOETTGENII, uiri clarissimi, de pompa diaboli, cui infantes tingendi nuncium mittere iubentur, operi subiunctam, nihil habet, quod ad institutum nostrum referre queas, CALVOERIVS autem, licet unum alterumque lectum non indignum in medium afferat, tamen negotium hoc, tantum abest, ut omni ex parte confecerit, ut ne primas quidem lineas operis, quod paratur a nobis, ab illo ductas esse inueniamus. Sic Theologi, in scriptis commentariisque suis, ritus nostri mentionem facientes, de usu eius recte iudicant, et, pro instituti ratione, alio aliam ingrediente uiam, quo pacto una itemque altera aduersariorum obieccio propulsanda sit, haut inscite docent. At qui locum hunc ita instruxerit, ut inde omnem hostium uim et sustinere possis, et

cap. XI. p.
385. seq.

L. I. Sect. II.
cap. XII. p.
252. seq.

Cap.
XXII.
p. 599.

repellere, neminem habes. Vnus IO. HERM. ELS-VICHIVS, in *Commentatione de Reliquiis Papatus, ecclesiae nostrae temere affectis, suscepta semel prouincia, cum alios ritus, tum etiam morem interrogandi infantes de fide, ab hominum maleuolorum criminationibus defendendi, otium mihi facere potuisset, nisi ad sententiam plane singularem prolapsus fuisset, a qua dum alienum me profiteor, ne ab hoc quidem facta iam omnia atque transacta esse, patet. Tandem non parum me mouet auctoritas Theologorum, qui institutum hoc, cognita perspectaque eius, cum necessitate, tum utilitate, magnopere commendant. SIMON PAULI, Theologus Rostochiensis, *De hisce caerimoniis*, inquit, *quarum quotidianus usus est in ecclesijs, necesse est, ut pastores, et reliqui ministri, auditores, et adstantes ad baptismum, saepe commonefaciant, ne otioso intuitu eas contemplantur, et, quid uelint, ac significant, ignorent.* E recentioribus Theologis CHRISTOPH. MATTH. PFAFFIVS, Academiae Tubingensis Cancellarius, *egregium quid atque plane insigne in uetere ritu baptismali uocat ἐρωτητησιω illam et interrogationem longe antiquissimam, qua, ut ipse loquitur, abrenunciatur Saranae, et, sacramentum, quo Christo nos obstringimus, uel maxime a ministris ecclesiae in explicatione baptismi urgendum, monet. Proinde, operae pretium me facturum, arbitror, si, opus, relictum ab aliis, ab aliis tentatum magis quam perfectum, in me suscipiens, ea, quae de uero proprioque huius formulae usu cognoscenda sunt, ordine proponam.**

*Metb. LL.
P. III. L.
de Bapt. p.
115.*

*Institut.
Theol. p.
689.*

Equidem infantes, ad fontem sacrum adducti, de aliis etiam rebus, ad religionem pertinentibus, interrogari

rogari solent, et iubentur antea malo genio, eiusque operibus, et pompae, nuncium mittere, quam suam Christo adstringant fidem. Veteres alterum *ἀποστάσιον*, alterum *συστάσιον*, uocant, quae commune quoddam habent uinculum, et quasi cognatione quadam inter se continentur. Nec enim fides ingenerari Deoque domicilium instrui potest, nisi animus a fordibus, in natura altissime defixis, repurgetur, nec repurgatio fulcipitur recte, nisi, relictis castris hostium, Christo, tanquam salutis instauratae duci et auctori, in fidem te et clientelam commendes. Bene hic SALVIANVS, *Primum*, inquit, *renunciatur* De Gubern. Dei L. VI. p. III. 112. *diabolo, ut credatur Deo, quia, qui non renunciat diabolo, non credit Deo.* Tum uero hostes quoque ritum interrogandi infantes de fide ita oppugnant, ut, nec eiurandi formulam probari sibi, aperte satis prodant. Qua de causa omnino necesse esse uidetur, ut, in defensione occupati, utriusque rei habeant rationem. At enim uero haec omnia quamuis recte dispurentur, tamen nec illud negandum, propter intimam rei utriusque coniunctionem fieri non posse, quin, alterutrum si recte noris, utrumque noris, et, hostibus ex alterutra parte profligatis, e neutra quicquam amplius sit metuendum. Immo, dum omnia, quae aduersarii agunt, eo ualent, quo doctrina ecclesiae nostrae de fide infantium, et de uirtute atque praestantia huius sacramenti, labefactetur, uel euertatur penitus, officio meo satis perfunctus esse uideri potero, si ea, quae de fide et interrogari et responderi solent, ostenso uero proprioque huius rei usu, in tuto ponam.

Sed

Sed illud quoque te praemonendum esse arbitror, quam uiam ad perficiendum, quod in me suscipi, negotium, sim ingressurus. Aduersarii pro libidine sua multa hic fingunt, nobis ea obrudentes, quae a publica ecclesiarum nostrarum professione prorsus abhorrent. Nec enim dixerit quisquam Theologorum nostrorum facile, infantes ante lotionem sacram fide praeditos esse, et, nomines, uelim, qui, eos uel aliena fide credere, statuatur, uel ita fide exornari, ut, eorum, quae interrogantur, uel per susceptores suos respondent, aequae ac adultiores, conscii, quid secum fiat, *actu*, ut philosophi loquuntur, *reflexo* intelligant, aut qui, hoc sine, hoc consilio, dicat, ritum istum de fide eos interrogandi in ecclesiis nostris adhiberi. At qui haec fere illa sunt, unde aduersarii tela aduersus nos depromunt. Qua de re opus est, ut initio *finem falsum spuriumque* remoueam, et deinceps, quis *uerus propriusque huius formulae usus* sit, allatis in medium idoneis argumentis, ostendam. Quo facto, illud me consecuturum esse, spero, ut et ritui nostro sua maneat laus, suus honor, sua utilitas, et, quae temere dicta sunt ab aduersariis, in auram sua sponte discedant. Sed ut omnia enucleatius proponantur, summa rei capita, *breuibus* quibusdam *sententiis* comprehensa, ante oculos sisto, quae deinde, subiectis *animaduersionibus*, uberius explicantur. Deus omnia feliciter euenire sinat.

COMMEN-

COMMENTATIONIS THEOLOGICAE

DE

VSV FORMVLAE

QVA INTERROGAMVS INFANTES

ANTE LOTIONEM SACRAM DE FIDE

PARS PRIOR

FALSVM FICTVMQVE VSVM REMOVENS.

SENTENTIA I.

Interrogamus infantes, ad lauacrum, diuinitus institutum, adductos, ante aquae affusionem, de fide, et susceptores uno ore, eos credere, affirmant, non eo consilio ac fine, ac si, fidem in iis iam inesse, uel existimemus ipsi, uel aliis, ut ita existiment, persuadere cupiamus.

ANIMADVERGIO

I. Dantur omnino complures, qui infantibus ante et extra tingendi actum fidem tribuere non dubitarunt. **AVGVSTINVS**, iam suo tempore fuisse, scribit, qui, infantes mox natos, siue, ut ipse loquitur, *in remiss. peccat. c. 25. T. de mer. et exortu corporali*, ab utero matris recentissimo, *illuminari*, VII. Opp. *ri*, crediderint, sic intelligentes illud, quod scriptum *p. 433.* est, *Erat lumen uerum, quod illuminat omnem hominem, uenientem in hunc mundum*, quos multis ille argumentis confutauit.

II. Errorem istum, cum auctoribus suis obliuioni traditum, in lucem reuocarunt *Quackeri*, qui, infantibus Spiritum sanctum omnemque gratiae diuinae uim inde a natiuitate concedentes, mitiore, **MELODIO** iudice, in eos sunt animo, quam **Lutherani**, qui, per
B bapti-

Einfuß p.
281.

baptismum demum haec omnia iis conferri, docent. Ita enim MELODIUS, suscepto Quackerorum in hac causa patrocínio, Theologos nostros, feruorum apud Comicum more, quasi ludens, *Die Quaecker*, ait, und viele der andern so genandten Fanaticorum, glauben, daß Gott, in Ansehung seines Sobnes, die Menschen so gleich mit dem H. Geist ausrüste, so bald sie auf die Welt gebobren werden, und ihnen diejenige übernatürliche Gabe und Krafft, Gott zu lieben, wieder schencke, mit welcher die ersten Menschen nach ihrer Schöpfung von Gott waren begnadiget worden, und welche sie durch den Sünden-Fall verlobren. uid. Rob. Barclaii Apologie p. 70. edit. Germ. Unsere Theologi hingegen behaupten, daß der Geist Gottes über einen Menschen erst ausgegossen werde, wenn er getaufft wird. Wir also und die Quaecker werden nur 1. oder 2. Tage von einander unterschieden seyn. Denn wenn die Kinder erst in der H. Tauffe den H. Geist empfaben, so empfaben sie ihn einen Tag oder zwey später, als ihn unsere aduersarii empfaben. Quamquam autem fidem expressis uerbis non nominat Melodius, nec, in enumerandis gratiae diuinae actibus occuparus, ullam de fide, in animo hominis excitanda, facit mentionem, tamen, dum Spiritum sanctum, dum uires amandi Deum, infantibus ante lotionem sacram relinquunt Quackeri, eos fidem quoque haut aegre iis concessuros esse, facile apparet.

III. Quackeris Melodius in hac causa alios adiungit *Fanaticos*, eadem imbutos opinione, e quibus unicum afferre liceat VALENT. WEIGELIVM, qui docet, omnes infantes, post natum e uirgine Messiam, in utero iam materno Christi tinctos Spiritu, fidem ad lauacrum baptismatis afferre, nec alia de causa, quam quia credant, tingendos esse. Audiamus ipsium, ita pronunciantem, *Also mag man auch die Kinder tauffen,*

Postill. P. I.
p. 33.

tauffen, denn sie gläuben alle an Christum, und helen nicht erst den Glauben aus der Tauffe. Sed unde, quaeſo, habent fidem? Respondet ille alio loco, *Da-P.III.p.64.* über die Kinder billig getauffet werden, denn sie gläuben aus dem Licht des Geistes. Item, Darum muß man alle Kinder P. I. p. 59. der täuffen, anzuzeigen, daß sie durch den Heiligen Geist in Mutterleibe in die neue Geburt getaufft seyn aus Gnaden. Denn so groß ist Gottes Güte, Gnade und Barmherzigkeit, daß er keinen versäumer. Er kommt allen zuvor ohn ihr Wissen, und liebet uns, da wir noch Feinde waren. Derhalben wie alle Kinder aller Christen Heyden empfangen und geboren werden von Natur, also alle Kinder aller Menschen werden durch den Heil. Geist getaufft aus Gnaden, und seyn gläubig durch den H. Geist, darum soll man sie darauf täuffen, daß wir alle überzeuget werden der neuen Schöpfung durch den Sobn, der neuen Geburt in Christo. Immo eos erroris postulat, qui docent, baptismum esse necessarium, et per eum fidem obtineri posse. B. Lutherum clanculum his mordet uerbis, Eine grosse Verwirrung machet der falsche Propbet allbie, indem er lebrer, Die Wasser-Tauffe wasche die Erb-Sünde, oder würcke den Glauben, bringe den H. Geist, quae, opinor, mentem Weigelii satis perspicue declarant.

IV. Habessinios, quondam fama erat, statuere, Christianorum liberos in utero matrum suarum electos esse, exemplo Hieremiae prophetae, et Ioannis baptistae, sacrificari enim ex eo, quod feminae grauidae assument uenerabile corpus Domini, atque infantes inde capiant nutrimentum, eosque ante baptismum potius dicendos Semi-Christianos, quam paganos. At Gregorius, ipse Habessinios, a Iobo Ludolfo hac de re interrogatus, longe aliud profitetur, Non dicunt, inquiens, in Aethiopia, quod infantes matris suae, neque etiam arte

baptismum Semi-Christianos appellant. Norunt enim Evangelium Ioannis, quod legitur super infante baptizando, quod dicit, Qui non regeneratus fuerit ex aqua et Spiritu sancto, non poterit intrare regnum Dei. Quas reliquias rei literariae, e tenebris erutas, in lucem protraxit IO. ALB. FABRICIVS, uir laude nostra maior. Quare Habesinos merito hic dimitto.

*in Luce Eu-
angel. p. 720.*

*Syntagm.
Theol.
Christ. p.
1873.*

V. Potiori iure huc pertinent *Reformatae ecclesiae doctores*, qui infantibus, de electorum numero qui sunt, nec tamen omnibus, cum in multis prouecta demum aetate fides accendatur, sed quibusdam, iisque soli Deo notis, Spiritum sanctum et fidem saluificam, inde a natiuitate, immo in utero materno adhuc delitescens, haut grauate assignant. Testem aduoco AMANDVM POLANVM, de hoc argumento ita disputantem, *Fides ergo saluifica in infantibus est in principio habitus, et uelut in semine, quod in cordibus illorum Spiritus sanctus inseuit. Est autem in infantibus tantum electis ad uitam aeternam, at non in omnibus, sed tantummodo in illis, quibus uisum est Deo semen fidei inferere. Multis enim electis ad uitam aeternam fides saluifica confertur a Deo in adulta demum aetate, ut Dionysio Areopagitae, Damari, et aliis.* Caue, existimes, POLANO hic sermonem esse de fide, per baptismum in teneros infantium animos ingeneranda. Reformati enim baptismum non aliam, nisi significandi, repraesentandi, et obsignandi, uim tribuunt, quae dona Spiritus sancti respicit, iam communicata. Signum enim, tanquam adiunctum, est posterius ipsa re, cui significandae adhibetur, et, ipso BEZA teste, *conferris proprie dicuntur ea, quae antea quisquam non habuerit, obsignari uero, quae iam habentur.* Et, audias, uelim, animoque perpendas, definitionem fidei in infantibus, a POLANO paullo antea suppeditatam.

*P. 11. Resp.
ad Colloq.
Mompelg.
p. 62.
loc. cit.*

tam. *Fides autem saluifica in infantibus, inquit, est uir-
 zus in cordibus infantium, ad uitam aeternam electorum, abs-
 que externo ministerio uerbi Dei creata immediate a Spiritu
 sancto, qui pro ipsorum captu et modulo motus et inclinatio-
 nes Deo placentes in ipsis excitat, et, si adultam aetatem at-
 tigerint, paulatim fidem in eis auget et confirmat, ut non
 tantum habitu, sed etiam deinceps actu, credant, ueritatem
 Christi cognoscant, fiduciam in eo collocent, et Deo uiuant ac
 seruiant spiritu, quemadmodum ratio, qua homines sunt, et a
 bestiis distinguuntur, in ipsis est, etiamsi cum adolescente ae-
 tate demum actus rationis exerant, aut, si ante annos dif-
 cretionis moriantur, ea fide seruentur in aeternum. Nulla
 hic baptismi fit mentio, immo, absque externo ministerio
 u. l. i. Dei. dum fides in infantibus immedie creari a
 Spiritu sancto dicitur, nonne omnis baptismi usus pe-
 nitus remouetur? Sic idem POLANVS, aduersus Ana-
 baptistas probaturus, infantes quoque tingendos esse,
 inter alias rationes etiam hanc profert, quia ipsis promit-
 titur Spiritus sanctus, immo et habent Spiritum sanctum. I-
 dem ei assentitur PETRVS MARTYR, In paruulis Chri-
 stianorum, inquit, qui baptizandi offeruntur, fidem, dici-
 mus, esse inchoatam in suo principio ac radice, quia Spiri-
 tum sanctum habent, unde tum fides, tum omnes uirtutes pro-
 fluunt. Itaque, e sententia Reformatorum, infantes ad
 baptismum afferunt fidem, quam beneficio electionis
 absolutae a Spiritu sancto habent, qui, ut loquitur P. O-
 LANVS, non potest esse in illis otiosus, sed ab eo sanctifican-
 tur et regenerantur, sicut ad Ieremiam dicit Deus, Ier. I. 5.
 Quum nondum prodisses ex uulua, sanctificaui te, et 1. Reg.
 XIV. 13. de Abiia, filio infante Ierobeami, regis Israelitarum,
 Inest huic e domo Ierobeami aliquid boni erga Iebouam, Deum
 Israelis, et Luc. I. 15. dicitur de Iohanne Baptista, Spiritu san-
 cto implebitur etiam a ventre matris suae. Quid multa?*

L. IV. c. I.
reg. 5. p.
1443.

Mentem ecclesiae suae perspicue satis prodit MOENAEVS, in libris de Sacramento Eucharistiae hunc in modum scribens, *Et infantes porro, aut pro iis parentes, respondere solent, Credo, quia nempe sacramenta fidelibus data, non ut credant, sed quia credunt, non ut in foedere Dei comprehendantur, sed ut eo signo comprehensi significantur, non secus ac hominibus cibus non ideo proponitur, ut edere discant, sed ut edentes nutriantur.* Equidem non ignoro, Reformatos sententiam theologorum nostrorum de fide infantium oppugnare, nec aliam iis, nisi quae in principio habitus, in radice, in semine, consistat, relinquere fidem, quae etiam Polani et Martyris est opinio, ut verba eorum. paullo antea allegata, docent. At sufficit tamen nobis, quod tantum fidei infantibus concedunt, quantum ad obtinendam salutem aeternam satis est, quodque per eam fidem motus Spiritus sancti in infantibus procreatos intelligunt, atque hos motus, perinde ac rationem, in iis vere inesse, dicunt, licet nec a nobis, nec ab ipsis infantibus, sentiantur.

VI. Quid ergo? Annon *Lutheranis* eadem mens est, idem animus? Sane interrogandi pariter ac respondendi formula iis concepta est uerbis, ut imperitiores facile in eam adduci possint opinionem, ac si fides iam in infante adsit. Quaeimus ex infantulo, ad fontem sacrum per sponsores suos adducto, *Credisne?* et sponsores etiam tanquam de re iam existente respondent, *Credo.* Et haec fiunt ante tingendi actum. Hinc ita colligas, Fides, dum interrogantur infantes, aut inest in iis, aut non inest. Si inest, non demum per baptismum eandem ingenerari docendum est. Si non inest, sponsores mentiuntur. Haec est illa rationandi ratio, qua Reformatae ecclesiae doctores, aduersus nos in aciem egressi, subinde uti solent. In
medi-

medium prodeat MARCVS FRIDERICVS WENDELINVS, qui, cum in aliis scriptis, tum in *Systemate Maiori Christianae Theologiae*, sententiam nostram de baptismo, tanquam instrumento uiuo et efficaci conferendae infantibus fidei, oppugnaturus, et opinionem coetus Reformati de sanctitate infantium quorundam, ex foedere diuino, non e baptismo, deriuanda, probaturus, *Si ante baptismum, ait, infantes non essent fideles, sed per baptismum demum fierent, sequeretur, ἀναδόχους, qui, ante baptismum interrogati, an credat baptizandus, respondent, credere, mentiri. Atqui consequens Lutherani non dant, sic enim ad mendacium prouocarent ἀναδόχους. Ergo nec prius dare possunt.* Idem alio loco, infantes hodie baptizari a Lutheranis, scribit, *non ut credant, sed quia credunt. Nec enim, ait, baptizant, nisi fidem ante professum.* Et, in *Collatione doctrinae christianae Reformatorum et Lutheranorum*, quasi abstrufos ecclesiae nostrae in fouendo hoc ritu recessus pertentasset, sequentem in modum scribit, *Ex sententia eorundem, Lutheranorum scilicet, fides, a qua inseparabilis est remissio peccatorum et liberatio a morte atque diabolo, antecedit baptismum, adeoque non conferitur per baptismum. Quod antecedit, e formula patet baptismi, apud ipsos usitata. Neminem enim baptizant, uel adultum, uel infantem, nisi qui ante baptismum uel per se, uel per anadochos, confiterur, se credere in Deum Patrem, in Deum Filium, et in Deum Spiritum sanctum.* Existimat igitur Wendelinus, eam esse ritus huius conditionem, eam indolem, ut fidei praesentiam necessario indicet, nec alia eum ratione tolerari posse. Eodem in ludo doctum esse, credideris; CHRIST. MELODIVM, qui, ut doctrinam, in scholis nostris longo iam usu approbatam, de uirtute baptismi regenerante, eiusque in fide, cum infantibus communicanda, efficacia, deridendam

L. I. cap.
XXII. p.
865.

Exercitt. p.
1412.

ad Loc. XX.
qu. 4.

dendam det aduersariis, ad ritum nostrum se recipiens, Atqui susceptores, inquit, ante sacram lauationem, de fide infantum interrogati, magna animi confidentia, eos iam credere, confirmant. Quae ergo dementia est, quod Theologi uulgo docent, per baptismum renasci demum paruulos, et uiribus credendi in Christum donari. Hic dum ea sibi inuenisse uisus est Melodius, quae nulla ex parte inter se conciliari possint, perspicue satis declarat, ritui nostro eam uim, nostrisque Theologis eam, tribuendam esse, sententiam, ac si fides, in infantibus iam existens, formula ista indicetur.

VII. Sed hic intercedit pia mater, ecclesia, eamque sibi de hoc ritu mentem esse, omnino negat. Non modo cum Quackeris aliisque Fanaticis, infantes inde ab ortu suo Spiritu sancto et fide praeditos esse, statuentibus, nihil illa habet commercii, sed nec, Reformatos secuta, semen fidei uel radicem, e peculiari atque abscondita Spiritus sancti gratia, iis concedit, idque non de eo tantum accipiendum est tempore, quo, in lucem recens editi, domi haerent apud matrem uel nutricem, sed ne tunc quidem infantes fidem habere, docet, cum iam in templo uersantur, cum preces iam a sacerdote factae, cum alia, ad caerimonias huius sacramenti pertinentia, peracta sunt, nec cum susceptores de fide interrogantur, nec cum, infantes credere, uno ore confirmant. Loquimur autem de infantibus, qui ad baptismum uere adducuntur, non de iis, qui, uel in utero materno, uel post partum etiam, praematura morte extincti, huius sacramenti usu, praeter suam culpam, penitus priuantur. Hic enim dum, extra ordinem Spiritum sanctum opus suum peragere, dicunt Theologi nostri, fidem quoque, ante et

te et praeter lotionem sacram, in infantibus reperiri, iidem docent, credunt, et confitentur.

VIII. Quae ut tanto euidentius appareant, initio libros ecclesiae nostrae symbolicos, quibus doctrinae euangelicae summa continetur, in medium afferro, ea, quae paullo ante dicta sunt, ex iis argumento non uno probaturus. *Articulo quinto Augustanae Confessionis* pii maiores ita loquuntur, *Vt hanc fidem consequamur, institutum est ministerium docendi euangelii et porrigendi sacramenta. Nam per uerbum et sacramenta, tanquam per instrumenta, donatur Spiritus sanctus, qui fidem efficit, ubi et quando uisum est Deo.* Audis hic sententiam ecclesiae publice propositam, ubi omnia eo spectant, ad fidem consequendam opus esse ministerio uerbi et sacramentorum. Ergo, ubi hoc ministerium non est, ibi nec fides obtineri potest. Atqui, infantes ante baptismum destitui ministerio docendi euangelium, et porrigendi sacramenta, per se patet. Quo iure igitur dicere possumus, infantes ante baptismum habere fidem. Idem ex reliquis uerbis conficitur, quibus pii confessores docent, *Spiritum sanctum efficere fidem, sed per uerbum et sacramenta donatum.* Quodsi autem fides adesset in infantibus ante baptismum, donatio Spiritus sancti statuenda foret sine uerbo et sacramentis. Quod cum per Augustanam Confessionem afferere non liceat, nefas omnino est, docere, fidem ante tingendi actum, in quo omnis sacramenti uis consistit, in infantibus reperiri.

VIII. *Articulo nono eiusdem Confessionis de baptismo* docent, *quod sit necessarius ad salutem, quodque per baptismum offeratur gratia Dei, et quod pueri sint baptizandi, qui, per baptismum oblato Deo, recipiantur in gratiam Dei.* At quibus per baptismum offeratur gratia Dei, ii
C ante

ante baptismum gratiae sunt expertes; et, si pueri, per baptismum oblato Deo, *recipiuntur in gratiam Dei*, ante baptismum fidem habere non possunt. Si enim haberent, gratia Dei iam perfruerentur, nec per baptismum in gratiam recipiendi essent. Eundem in modum *in articulo decimo tertio*, sacramenta, dicunt, instituta esse, ut sint *signa et testimonia voluntatis Dei erga nos, ad excitandam et confirmandam fidem in iis, qui utuntur, proposita*. Ad utrumque hic respiciunt sacramentum, baptismum scilicet et sacram coenam. Haec cum ad fidem faciat confirmandam, ea, quae de *excitanda* fide dicuntur, ad baptismum referantur, necesse est. Sed nec de baptismo adultorum haec accipi possunt, cum in his fidem non excitet baptismus, sed uerbo Dei iam excitatam confirmet. Ergo pii confessores, sacramentis excitandae fidei uim tribuentes, paruulorum baptismum in mente habuerunt. Unde sic concludo, Quicumque, baptismum institutum esse, docent, ad fidem excitandam in iis, qui utuntur, illi ante baptismum nullam in iisdem agnoscunt fidem. Atqui prius Lutherani docent. Ergo opinio de fide ante baptismum in infantibus existente non est Lutherana.

X. Idem ex reliquis scriptis, *Libro christianaе concordiae* comprehensis, facili opera demonstrari potest. Ex *Apologia Augustiniae Confessionis* sequentia huc pertinent uerba, *Et corda simul per uerbum et ritum mouet Deus, ut credant, et concipiant fidem, sicut ait Paulus, Fides ex auditu est. Sicut autem uerbum incurrit in aures, ut feriat corda, ita ritus ipse incurrit in oculos, ut moueat corda. Idem effectus est uerbi et ritus, sicut praeclare dictum est ab Augustino, Sacramentum esse uerbum uisibile, quia ritus oculis accipitur, et est quasi pictura uerbi, idem significans, quod uerbum, quare idem est utriusque effectus.* Sermo hic est
figilla-

p. 200. sq.

figillatim de ritu baptizandi infantes, per quem dum mouere Deus dicitur corda, ut credant, et concipiant fidem, eo ipso, sine hoc ritu infantulorum animos ad concipiendam fidem a Deo moueri, negant. In *Catechismo Maiore* B. Lutherus, ea, quae de uirtute et efficacia baptismi tenenda sunt, breuiter complexus, *In summa*, p. 140. ait, quicquid Deus in nobis facit et operatur, tantum externis istiusmodi rebus et constitutionibus operari dignatur. Res ipsi est cum Anabaptistis, externorum, qualia sunt sacramenta et uerbi praedicatio, ullum in obtinenda salute usum esse, negantibus, quibus sese opponens b. uir, dum, tantum externis istiusmodi rebus et constitutionibus dignari Deum, dicit, fidem in animo hominis aliosque bonos motus efficere, nonne ab iis omnibus se alienum profitetur, qui, fidem ante tingendi actum, cum reliquae externae constitutiones, in salutem hominum a Deo factae, apud infantes locum non habeant, in infantibus adesse, contendunt. In *Formula Concordiae* praeter reliquos Anabaptistarum errores Theologi nostri hunc etiam reiiciunt et damnant, quod docent, *infantes* p. 86. sq. *Christianorum ob eam causam, etiam sine baptismo, et ante susceptum baptismum, sanctos et filios Dei esse, quod parentibus christianis prognati sint, quod pugnare, dicunt, cum expressis uerbis promissionis, quae ad eos tantum pertinent, qui foedus Dei obseruant, neque illud contemnunt.* Audisne, quid pii maiores hic aiant, quid negent. Infantes sine baptismo et ante susceptum baptismum sanctos esse et filios Dei, ex eorum sententia, Anabaptisticum est, affirmare. Idem, dum, *promissiones diuinas tantum ad eos pertinere, aiunt, qui foedus Dei obseruant, nec contemnunt illud,* nonne aperte satis indicant, nisi foedus Dei obseruerur, hoc est, nisi legitima eius per sacramentum baptismi accedat applicatio, nullum ad infantes ex

promissionibus diuinis redundare fructum. Ex his, opinor, clarissime constat, ecclesiam nostram ab ea sententia prorsus abhorrere, qua fides ante baptismum in infantibus ullo modo adesse perhibetur.

XI. Singulorum Theologorum testimonia hic describere, immensae molis est, nec minoris molestiae, dum summa animorum consensione, fidem in infantibus non nisi per ipsum tingendi actum accendi, docent. Mea hic facio uerba D. CHRISTIANI FRIDERICI BOERNERI, Theologi apud Lipsienses celeberrimi, qui, in disputatione *de fide Iacobi in utero*, nominatis compluribus ecclesiae nostrae doctoribus, qui ex instituto de fide infantum baptizatorum egerunt, tandem sententiam eorum breuiter repetens, ita pergit, *Nempe, ex communi ecclesiae nostrae confessione, hi omnes statuunt, Spiritum sanctum, uti sub ueteri testamento per circumcisionem, ita hodie per baptismi sacramentum, fidem in infantum animis excitare, qua scilicet gratiae diuinae, remissionis peccatorum, διορθώσις, iurisque aeternae haereditatis coelestis, capaces compotesque reddantur.*

§. XV. p. 31.

XII. Quanquam autem ex his, quae diximus, fatis iam apparet, ecclesiam nostram ritum interrogandi infantes de fide ante lotionem sacram non eo fine adhibere, ut doceat, fidem eo temporis momento in infantibus iam adesse, tamen nouo, eoque omnium fortissimo, argumento idem demonstrari potest. Nimirum Theologi nostri expressis uerbis negant, ante aquae affusionem fidem se infantibus adscribere, uel tale quid in seruando hoc ritu sibi unquam in mentem uenisse. Caussam hic peroret AEGIDIUS HVNNIUS, in praestantissimo libello *de Sacramentis ueteris et noui testamenti* hunc in modum scribens,

p. 265.

Certo

Certo statuas, uelim, iniuriam nobis fieri a nonnullis, qui scribunt, nos infantibus etiam ante baptismum fidem adscribere, quod falsum esse, persuasissimum tibi habe. Nam credimus, et profitemur, infantibus nec in alio materno adhuc latitantibus, nec iam in lucem hanc editis, extra baptismum conferri fidem, si Dei ordinatam actionem consideres, sed in baptismo, et per baptismum, tanquam per salutare organum accendendae cum fidei tum regenerationis in illorum cordibus. Idem HUNNIUS in eodem libro, proposita quaestione, Fides utrum ante asperionem aquae donetur paruulis, an uero tum, cum aqua asperguntur, Verbum Dei, inquit, do. p. 289. cet nos, regenerationem, quae indiuiso nexu fidem habet adiunctam, fieri ex aqua Ioan. I. Quando uero? num antequam aspergatur? Minime. Siquidem extra usum ablutionis et asperionis aqua non est sacramentum. Neque est organum regenerationis, quatenus adhuc est in urna, in pelui, in baptisterio, in flumine, sed tum, quando in ipso actu ablutionis adhibetur, et in nomine Trinitatis aspergitur. Alias, si regeneraretur homo, priusquam aspergeretur aut tingeretur aqua, praecederet iam effectus suam causam, quod absurdum esse, nemo non intelligit. Eadem audies ex BALTH. TH. Dispp. MENZERO, qui, ecclesiam nostram hac suspitione liberaturus, Manifestam nobis fieri iniuriam, ait, quando affricatur nobis haec opinio, infantes Christianorum parentum credere ante susceptum baptismum, ac proinde baptizandos esse, quia iam fidem habeant, immo, falsum hoc, pronunciat, rei indignitate commotus. Et ne plane sit, quod dubites, ex Theologis nostris unum itemque alterum, quid enim attinet, omnes afferre, tibi nominabo, qui elata uoce negant, ritus huius eam uim, eam indolem, esse, ut fidem iam actu in infantibus existentem demonstrat. Vnum hic nota, sic praecipit CONRADVS Institut. Ca- DIETERICVS, quando in ecclesiis nostris parrini, quaesiti, reb. p. m. 832.

Credisne in Deum Patrem, Filium, et Spiritum sanctum, *respondent*, ita, uel, credo, non hoc fit, quod uel infantes ante susceptum baptismum fidem habeant, uel in fide patrinorum baptizentur. Idem te edocet FRIEDEMANNVS BECHMANNVS, in *Vberioribus Annotationibus in* p. 763. *Compendium Theologicum Huttevi*, *Ille confessio*, inquit, est de fide infantum, mox per baptismum accendenda, non quod eam ante baptismum habeant. Quibus omnibus recte consideratis, aequos iudices id mihi facile daturus esse, spero, quod ritus hic interrogandi infantes de fide ante sacram lotionem in ecclesiis Lutheranis nullo modo ad indicandam fidei praesentiam adhibeatur.

XIII. At dixerit quis, Non tamen desunt ex Theologis Lutheranis, qui docent, eo temporis momento, quo hae interrogationes et responsiones fiunt, fidem iam in infantibus adesse. Ipse LUTHERVS, Theologorum princeps, in Libro, quo armatum uirum, Coeleum, armis castrisque exiit, sicuti negat, baptismum sine fide prodesse, ita in uindicanda infantibus fide eo progreditur, ut, ante baptismum, per uerbum exorcismi et per orationem offerentis ecclesiae ad fidem eos peruenire, doceat, *Non negamus*, inquit, *paruos esse baptizandos, nec asserimus, eos baptismum accipere sine fide, sed dicimus, ad baptismum eos credere per uim uerbi, quo exorcisantur, et per fidem ecclesiae, eos offerentis, et eis fidem orationibus suis impetrantis.* Alioqui mera et intolerabilia essent mendacia, quando baptizans a paruulo quaerit, an credat, non baptizaturus, nisi uice eius respondeatur, *Credo.* Quam Lutheri sententiam comprobat b. 10. p. 104. sq. HERM. ELSVICHIVS, in *Commentatione de reliquiis Papaeus, ecclesiae Lutheranae temere officitis*, dedita opera ostendens, susceptores precibus suis a Deo impetrare, ut infantes ante baptismum fide instruantur, eamque causam

Tom. II.
Witt. Lat.
v. 406.

sam esse, quare susceptores, infantes credere, de fide eorum interrogati, affirmant. *Quid impedit, ait ille, quo minus Deus censeatur, ad preces, ante baptismum fufas, in infante, modo nobis incognito, operari, eundemque prae- parare quasi ad $\pi\alpha\lambda\lambda\eta\gamma\gamma\iota\sigma\sigma\acute{\iota}\alpha\upsilon$, quam baptismus conficit, ac consummat.* *Lutheverus sane ea de re non dubitavit, sed in- fantri fidem ante baptismum, precibus conciliatam, luculenter, quicquid dixerit Grauerus, adscripsit.* Affert quoque eam in rem loca quaedam, e Postillis Lutheri Eccle- Dom. III.
p. Epiph.

 stasticis petita, ubi ille, contra Waldenses, fidem infan-
 tibus denegantes, disputans, *Es bilfft sie auch nicht, in- quit, die Ausrede, daß sie sagen, die Kinder tauffe man auf ihren zukünfftigen Glauben, wenn sie zur Vernunft kommen.* *Denn der Glaube muß vor, oder in der Tauffe da seyn, sonst wird das Kind nicht loß vom Teuffel und Sünden.* *Darum, wenn ihre Meynung recht wäre, so müste das alles eitel Lügen und Spötterey seyn, das mit dem Kinde in der Tauffe gebandelt wird.* *Denn da fraget der Täuffer, (en, quomodo Lutheverus modum interrogandi interpretetur, sic oculos aperiri iubet Elsuichius) ob das Kind glaube, und man antwortet, Ja, an seine statt, und ob es wolle getauffet werden, da antwortet man auch, Ja, an seine statt.* *Nun wird doch niemand an seine statt getauffet, sondern es wird selbst getauffet.* *Darum muß es auch selbst glauben, oder die Paten müssen lügen, wenn sie sagen an seiner statt, Ich glaube, et paullo post, Darum sagen wir hier also zu, und schliessen, daß die Kinder in der Tauffe selbst glauben, und ei- gen Glauben haben, denselben Gott in ihnen würcket durch das Fürbitten und Herzubringen der Paten im Glauben der Christlichen Kirchen, et post pauca, Also sa- gen wir auch hier, daß die Kinder nicht werden im Glauben der Paten und der Kirchen getaufft, sondern der Paten und der Christenbeiz Glaube birret und erwirbet ienen den eigenen Glau-*

Glauben, in welchem sie getauffet werden, und für sich selbst glauben. Et haec fere loca illa sunt, quibus Bellarminus, Becanus, Wendelinus, aliique, ualde se efferunt, quaeque eo trahunt, ut Lutherum uel inuitum in partes suas abripiant, uel erroris agant reum. Eandem sententiam IOANNI PAPPO, Theologo Argentoratenſi, tribuit MASSONIVS, his uerbis, *Daß auch der Chriſten Kinder noch vor der Tauffe im Gnaden-Bunde Gottes ſeyn, bezeuget Ioannes Poppus, ein fürnehmer Lurberaner und Straßburger Theologus, in Commentario ad Auguſtanam Confessionem, edito an. 1589. Sunt fidelium liberi in foedere Dei, etiam ante baptiſmum, ſed tamen promiſſio illa et foedus requirunt omnino, ut tales baptizentur. Immo hanc opinionem ex inſtituto defendendam ſuſcepit Auctor, qui anno huius ſaeculi uiceſimo octauo ſchedulam Germanice ſcriptam in lucem emiſit, de fide infantum ante baptiſmum, in qua probatum iuit, infantem ante baptiſmum omnino fidem habere, his innixus argumentis, quod Paullus, Apoſtolus, liberos, e parentibus chriſtianis ſuſceptos, ſancros pronuntiet, 1. Cor. VII. 14. et quia ſponſores ante tingendi actum, eos credere, profiteantur, de quo ſcripto lege Commentarios de rebus antiquis et nouis ad Theologiam pertinentibus.* Et, ne quid omittatur facile, quod ad ornandam hanc ſententiam facere uideretur, annon Chriſtus, huius ſacramenti auctor, fidem ante baptiſmum requiſiuit, dum non niſi credentem uoluit tingi? Annon idem ex altero noui foederis ſacramento probari poteſt, quod ut fructum afferat percipientibus, neceſſe eſt, ut ii fide iam inſtructi ad ſacram menſam accedant? Ita quidem MELODIVS ſentit, *Nun aber, inquit, hat unſer Heyland befohlen, daß Niemand ſoll getaufft werden, daſerne er nicht zuerſt glaube.* Et paucis interiectis,

Part. III.
Anatom. p.
279.

An. 1731. p.
1028.

Einſtuß p.
282.

ctis, So wenig derjenige ein würdiger Tisch-Genosse bey dem H. Abendmahl ist, der ohne Glauben hinzu kommt, so wenig kan der ein würdiger Täufling seyn, der nicht schon den Glauben zur Tauffe mitbringt. Es würde Thorheit seyn, wenn einer sagen wolte, die Sinder möchten unwürdig und ohne Glauben zum H. Abendmahl binzutreten, genug, daß Christus den Glauben bey ihnen in der Genießung des H. Abendmahls würcke. Und eben so elend ist auch die Ausflucht, wenn unsere Theologi sagen, daß der H. Geist durch die Tauffe den Glauben bey denen Kindern würcke, und ihnen zu glauben Krafft gebe.

XVIII. Adduxi bona fide omnia illa, quae sententiae nostrae obiici possunt, argumenta, sed, nec aliud inde confici posse, intelligo, quam esse quosdam inter Theologos nostros, eosque mirae paucitatis, qui de ritu nostro ita, uti modo dictum, sentiant, uel sentire uideantur. At quis nescit, in cognoscenda ecclesiae nostrae sententia, non ad pronunciatum huius uel illius doctoris esse respiciendum, sed ad libros symbolicos, quibus si quid repugnauerit, a quocunque tandem dictum scriptumue sit, illud a communi ecclesiae nostrae sensu alienum existimari debet. *Ad has rationes*, liceat enim cum auctoribus Formulae Concordiae loqui, paullo ante monstratas, omnis doctrina in religionis negotio conformanda est, et, si quid iis contrarium esse deprehenditur, id reiiciendum atque damnandum est, quippe quod cum unanimitate fidei nostrae declaratione pugnet. Vt mur hac in re eodem iure, quod et Romanae et Reformatae ecclesiae doctores sibi concedi possunt, qui priuatorum scriptorum sententias, a symbolorum confessionumque publicarum doctrina abhorrentes, suis relinquunt auctoribus, atque ea tantum pro suis agnoscunt, quae communi ecclesiae consensu et edita sunt.

D

sunt

p. 572. ed.
Rechenb.

sunt et approbata. Amicus nobis Lutherus, amicus Pappus, amicus Elsuichius, magis tamen amica ueritas, libris symbolicis comprehensa, quibus cum contineantur ea, quae impediunt, quo minus ritum nostrum de fide in infantibus ante susceptum baptismum praesente accipere possimus, in his acquiescamus, haec ecclesiae tribuamus.

XV. De singulis tamen ut separatim uideamus, b. Lutheri scripta magnam apud nos habent auctoritatem, non tamen eam, ut, quicquid ille dicat sentiatue, id rectum iustumque pronunciemus. *Ad D.*

*Form. Conc.
p. 637.*

Lutheri explicationes praeclaras, audis hic uocem ecclesiae publicam, tam in polemicis quam didacticis ipsius scriptis comprehensas, prouocamus, eo uidelicet modo, quem D. Lutherus in Latina sua praefatione, Tomis Operum eius praefixa, de scriptis suis, pia et necessaria admonitione, nobis ipse monstrauit. Monstrat autem hunc legendi scripta sua, maxime prioribus annis edita, modum, ut legantur cum iudicio, immo cum multa miseratione. Et hoc modo legimus uerba eius de uirtute uerbi, quo exorcisantur paruuli, ita tamen, ut nec dextram, eorum explanationem, a Theologis nostris suppeditatam, penitus respuamus. Neque enim solitarie haec uerba accipimus, et talem uim exorcismis tribuimus, Lutherus etiam ipse iungit preces ecclesiae, in actu baptismi recitatas, immo totam actionem ueuius intelligit, ut sic copulatiue, non disiunctiue, nos haec accipiamus, idque merito, quia ipse Lutherus in posterioribus scriptis mentem suam melius et plenius explicuit, quam uiam defendendi Lutherum a maleuolorum accusationibus iniiit BALTHASAR HILSCHERVS, SS. Theologiae Baccalaureus, et Facultatis Philosophicae Lipsiensis Assessor, in Examine Libri secundi Manualis Controuersiarum Martini Becani, Lipsiae anno su-

p. 102.

perio-

perioris saeculi uicesimo octauo edito, et a Theologo Lipsiensibus approbato. Et sane exorcisandi formula, uti humano nititur instituto, ita nec aliam habet uirtutem, nisi quae in declaranda significandaque baptismi efficacia consistit, adeoque ad fidem infantibus inferendam nihil omnino confert. Sed, cum LYTHERVS omnes ac singulos lectores Opusculorum suorum memores esse iubeat, se unum fuisse ex illis, qui, ut Augustinus de se scribit, *scribendo et docendo profecerint*, non ex illis, *qui de nihilo repente sunt summi*, in hac quoque causa infantiae eius aliquid indulgeamus, et, praetermissis iis, quae de uirtute exorcismi prioribus annis ab eo dicta sunt, illa amplectamur potius, quae, iudicio magis subacto et exercitato, de hoc argumento scripsit. In Augustana Confessione, in Articulis, Smalcaldiae compositis, in utroque Carechismo, nihil de hac exorcismorum ui legimus, legimus autem illud, Deum, ad fidem in teneris paruulorum animis excitandam, externis uti ritibus, ab se, non ab hominibus, ordinatis. Immo biennio ante exhibitam Augustae Vindelicorum confessionem, in epistola ad duos pastores de Anabaptismo ita scribit, *Wir können ia nicht leugnen, daß eben derselbige Christus bey der Tauffe und in der Tauffe ist, ia er ist der Täufer selbst, der dort in Mutter-Leibe zu Johanne kam, so redet er auch eben so wohl bey der Tauffe durch des Priesters Mund, als er dort durch seiner Mutter Mund redet. Weil er denn da ist gegenwärtig, redet und täuffet selbst, warum solt nicht auch der Glaube und Geist, durch sein reden und täuffen, so wohl in das Kind kommen, als er dort in Johanne kam. Ist doch einley Redener und Thäter dort und hie. Und zuvoraus, weil er spricht durch Esaiam, Sein Wort solle nicht leer widerkommen. Nun bringe du auch einen einigen Spruch, der*

uid. Praefat. Tom. I. Lenens. Lat.

Tom. IV. Altenb. p. 380.

da beweise, daß die Kinder nicht glauben können in der Taufe, weil ich so viel aufbringe, daß sie gläuben können, und billig zu halten sey, daß sie glauben, wiewol uns unbewußt ist, wie sie glauben, oder wie der Glaube gerhan sey, da liegt auch nichts an.

Hic audis, Lutherum infantibus fidem tribuere in baptifino, non ante baptifinum, eamque non e uerbo exorcifini, sed e uerbo et actione Christi, per ministrum loquentis et baptifantis, deriuare. Anno uicesimo nono eius saeculi Marpurgi a Luthe-ro et Zuinglio de baptifino in hanc itum est sententiam, ut articulo nono uterque confiteretur, baptifinum Dei esse opus, in cuius usu fides nostra excitatur, (*darin unser Glaube gefodert,*) per quam regeneremur. Equidem non eodem modo in omnibus exemplis legitur, aliis uocem habentibus *gefodert*, hoc est, *excitatur, promouetur*, aliis uocem *gefodert*, siue, *requiritur, postulatur*. Posterio-rem uoculam inuenies Tomo IV.

p. 563. Altenburgensi, item in Historia Augustanae Confessionis, auctoritate publica conscripta, in Wigandi Sacramentariifimo, et Seckendorffii Lutheranismi. Sed priorem praefendam esse, idoneis suffulti argumentis, *Auctores Commentariorum de rebus antiquis et nouis,*

An. 1707.
p. 289. seqq.

ad Theologiam pertinentibus, docent. Atqui si fides in baptifino excitatur, ut Lutherus hic statuit, eadem non adest ante baptifinum, nec uis uerbi, quo exorcifantur infantes, tanta est, ut inde fidem habere possint. Quae de precibus ecclesiae offerentis, earumque efficacia, sentit Lutherus, recte se habent. Nec enim, ecclesiam precibus suis *conferre* infantibus fidem, dicit, sed a Deo *impetrare*. Impetrat autem non ante et extra baptifinum, sed ita, ut Deus, instituti promiffique sui memor, per baptifinum legitime administratum in eorum animis fidem producat. Praecla-

re

re hanc in rem scribit AEGIDIUS HVNNIVS, *An- L. de Sa-*
non autem preces, quae aquae aspersioni praemittuntur, huc *cram. p. 291.*
redeunt, ut quamprimum fide donentur infantes, etiam ante
actum baptismi? Nequaquam, sed scopus precum ecclesiae est,
ut Deus in ipso baptismi actu, tanquam proprio et ordinario
regenerationis organo, velit in paruulis esse efficax, et bap-
tismo illorum coelesti sua uirtute benedicere. In hunc scopum
atque finem dirigi preces, ipsa formula euidenter arguit. In-
uocatur namque Deus, ut hoc lauacro paruulos adoptet in fi-
lios et coelestis haereditatis consortes, et ut per hoc salutare
lauacrum in infantibus suffocetur peccatum, quod eis a pa-
rentibus agnatum est, reliqua. Sic recte omnino mera
et intolerabilia mendacia uocat b. Lutherus, si spon-
sores, interrogati, an credat infans, eum credere, af-
firmat, nec tamen infantibus competat fides. Dis-
putat enim aduersus Pontificios, fidem infantibus bap-
tizatis quoque denegantes, quos ex ipsa baptisandi
formula erroris coarguit, ostendens, si uera ipsorum
esset sententia, nec in infantes ullo modo caderet fi-
des, frustra fieri preces pro fide impetranda, nec te-
meritatis crimine liberari posse interrogationes et re-
sponses de fide, et duros nimis et immodestos fo-
re ministros ecclesiae, non ante baptisantes, quam
sponsores, infantem credere, respondissent. Hanc
sibi mentem, hunc finem esse, LVTHERVVS ipse indi-
*cat, post uerba supra allegata, ita pergens, *Debemus Tom. II.**
autem et hunc negatae in paruulis fidei errorem Sophistis, qui *Vitt. Lat.*
hominum dicta, sicut animalia immunda, uorant sine iudicio, *p. 406. a.*
et simul contraria docent, dum negant, paruulo esse fidem, et
tamen, ut baptisari possit, exigunt ab eo fidem. Quae ut
sibi consent, non opus est, ut, fidem ante baptismum
iam adesse in infantibus, statuamus. Habent uerba
uim suam, aduersarios redarguendi, etiam si, in bap-
tismo

imo demum credere infantes, Luthero duce, affirmes, et tam non mentiantur sponsores, infantes credere, dicentes, quam non falsa dicit ipse minister ecclesiae, malum genium procul abesse iubens, licet uterque effectus ipsum tingendi actum consequatur. Sed, mendacia eos omnino locuturos esse, cum Luthero dicimus, si infantes fidei plane essent expertes. Haec de Luthero.

XVI. Ad b. *ELSVICHIVM* quod attinet, ab eo de hac sententia, quam de ritu nostro amplexus est, me dissentire, libere fateor, cum non solum solidis destituatur argumentis, sed iis quoque prematur difficultatibus, quae, saltem aliis Theologiae Lutheranae capitibus, superari uix possunt. Equidem innititur maxime *ELSVICHIVS* in b. Lutheri auctoritate, sed affert quoque rationes quasdam, ad tuendam, quam secutus est, opinionem. *Institui*, dicit, *quaestiones, antequam infanti baptismus conferatur, item, infantem testari de fide, in quam cupiat tingi, easque ob causas aliter existimari non posse, quam quod sponsores eam innuant fidem, quam infans iam teneat, non quam baptismi beneficio demum sit consecutus.* Sed haec nondum nos mouent, ut assensum ei praebeamus. Nec enim omnia illa, quae ante baptismum fiunt, suum censerentur debent statim obtinere effectum. Minister ecclesiae ante, quam infantem tingat, malum genium, inuocato SS. Trinitatis nomine, adiurat, ut, egressus ex infante, Spiritui sancto locum concedat, quae non alium habent usum, quam ut solenni quadam formula indicet ecclesiae, quid efficiat baptismus, quidque infanti afferat utilitatis. *In qua explicacione si quis acquiescere nolit, loquimur hic cum b. ELSVICHIO, illum oportet penitus inficiari, quod ecclesiae non liceat esse uerborum,*
aut

p. 102.

p. 107.

aut formularum sibi usitatorum, interpreti, quam tamen professatorem alioquin unicuique, iubente id lege coram nostris inscripta, baud difficulter facimus. Eodem modo in ritu interrogandi infantes de fide ante ipsam lotionem sensus spectandus est, ut ibidem pronunciat Elsuichius, quem sub uerbis intendit ecclesia, quod profecto sanæ rationi est conforme, non quem uerba ἀπέσως fundunt. At restatur infans de fide, in quam tingi cupit, nonne eam ob causam censendus est fidem innuere, quam ante baptismum habet, non qua in baptismo est imbuendus? Sic existimat Elsuichius, et quanquam non inficias eo, infantem in fidem illam, quam professus est antea per sponsores suos, tingi, seu baptisari, tamen nec hoc fidei praesentiam necessario indicat, sed eo ualeat potius, ut infans, sicut per baptismum uerae in Deum fidei sit compos, ita ad eandem conferuandam profitendamque solenni formula obligetur. Quae ex b. Lutheri Postillis affert loca, ex his, quae antea iam a nobis dicta sunt, aliquid capiunt lucis, immo, curatius ea inspicientes, nihil inuenimus quicquam, unde suam communire Elsuichius sententiam possit. Omne momentum in eo ponit b. uir, quod Lutherus scripserit, fidem adesse debere in infantibus ante baptismum, uel in baptismo, si infans diaboli potestate et peccato liberari uelit, *der Glaube muß vor oder in der Tauffe da seyn*, sicut etiam particulam *vor* literarum forma situque a reliquis uerbis distinxit. Sed nihil certi hic definit Lutherus, immo, si quid iudico, uerba sequentia, *oder in der Tauffe*, magis attendenda sunt, tanquam per ἐπαυόσθωσιν adiecta, quae, ut definit magister Herennianus, *tolle id, quod dictum est, et pro eo, quod magis idoneum uidetur, reponit*. Eum in finem adiecit b. Lutherus particulam *ie*, ab Elsuichio, nescio, quae

qua de caussa, omissam, oder ie in der Tauffe, quam particulam uim corrigendi habere, linguae Germanicae haud ignari facile concedent. Immo uerba paulo post allegata mentem eius perspicue satis declarant, ubi, *Darum sagen wir hier also zu, inquit, und schliefen, daß die Kinder in der Tauffe selbst glauben und eigen Glauben haben*, et quanquam addit, eam fidem Deum efficere in infantibus per deprecationem et oblationem sponzorum in fide ecclesiae christianae, tamen haec non alium habent sensum, quam quod de fide infantium baptifatorum eo dubitandum sit minus, quo certius Deus promiserit, se preces piorum et credentium exaudirurum esse, ut adeo preces caussae mouentis, non autem caussae efficientis, habeant rationem, sicut ipse Lutherus uerbis, ultimo loco allegatis, perspicue docet. *Mens itaque Lurberi*, ut cum ALBERTO GRAVERO concludamus, licet ab Elsuichio, sed sine ratione, contemnatur, non est alia, quam *Deum per preces piorum fidem in infantibus operari posse. Quod autem Deus semper et necessario ante baptismum hanc fidem in infantibus baptizandis operetur ita, ut ipso actu ante baptismum semper credant, hoc Lutherus nullibi absolute et simpliciter affirmavit.* Sed aliae etiam obstant caussae, quo minus cum Elsuichio sentire queam. *Primo* enim quaeritur, si fides in infantibus ante baptismum adsit, quo medio Deus in ea producenda utatur. Nec enim absque mediis, ubi media haberi possunt, Deus nobiseum agere solet. Verbi sane, nisi uisibile illud fiat, ut Augustinus loquitur, hoc est, nisi externo elemento circumuestiatur, apud infantes, rationis usu destitutos, nulla est uis, nulla efficacia, nec sacramenta huc aduocari possunt, cum de infantibus sermo sit, ante baptismi usum consideratis. *Deinde* preces, fa-

*Praelect.
in August.
Conf. P. IV.
p. m. 101.*

teor, multum ualent, Iac. V. 16. et faciunt Christiani, quod bonum, iustum et necessarium est, pro salute aliorum deprecantes, i. Tim. II. 1. sqq. immo, ut sigillatim pro infantibus orent, ipsius Christi exemplo inuitantur, Matth. XIX. 13. satis quoque certi esse possunt, Deo eiusmodi preces gratas fore et acceptas, cum promiserit, se preces ecclesiae, et quorumuis piorum, in nomine Christi congregatorum, Matth. XIII. 19. et in nomine Christi rogantium, Io. XVI. 23. exauditorum. Pl. L. 15. Pl. CXLV. 18. 19. Matth. VII. 7. Io. XIV. 13. At, quid sit *in nomine Christi orare*, explicat Ioannes, *Et haec est fiducia*, inquit, *quam apud Deum habemus, ipsum, si quid perierimus καὶ τὸ θείον αἰσῆ, nos exaudire.* I. Io. V. 14. Si igitur ex precibus piorum, quas pro fide infantum fundunt, quis certo colligere uoluerit, quod infantes ipso actu ante baptismum perceptum credant, tum prius certo demonstrare debet ipsam Dei uoluntatem, quod nimirum Deus etiam omnes et singulos infantes, in ecclesia natos, ante baptismum perceptum, fideles seu credentes efficere uelit, ut sapienter monet GRAVERVS. l. c. p. 98.

Orat ecclesia, ut Deus fide instruere uelit infantes, et quidem per media, a se ordinata, per quae, cum Deus, efficaciter sese operaturum esse, promiserit, non dubium est, quin huiusmodi preces a Deo exaudiantur. Tum, quae de precibus sponforum, fidem infanti ante baptismum a Deo impetrantium, Elsuichius dicit, non nisi de sponforibus piis et credentibus intelligi possunt. At quid de iis fiet infantibus, qui sponsores obtinent impios, quos cum Deus non audiatur, Io. IX. 31. Ies. I. 15. illi omnium erunt infelicissimi, cum sine fide fons tam sacer iis sit adeundus. Postremo, dum, ita operari Deum ad preces, ante baptismum fufas, in infante, scribit Elsuichius, ut eundem

E

quasi

quasi praepararet ad *καλυγγοεσίαν*, quam *baptismus* conficit ac consummat, quid sibi uelit, fateor, me ignorare. Haec operatio diuina in infante ante baptismum, ex sententia Elsuichii, producit fidem. At quo sensu fides praeparatio dici potest ad *καλυγγοεσίαν*, quae, proprie accepta, in collatione uirium credendi consistit? Ergo, ubi fides adest, regeneratio perfecta iam est et consummata, non autem fide infantem Deus praeparat ad regenerationem. Vides, quantis obseptā sit sententia Elsuichiana difficultatibus, et quam iustae nobis sint causāe, cur suo eam auctori relinquamus.

uid. Koenig.
Theol. P.
III. §. 447.

XVII. *Ioannes Pappus*, tantum abest, ut infanti-
bus ante baptismum tribuat fidem, ut potius Reforma-
ros, in hanc sententiam admodum propensos, dedita
opera confuret. Quod ut tanto clarius appareat, uer-
ba eius in contextu inspicienda sunt, non autem, quod
Massonius facit, praeter mentem auctoris, pro animi
libidine, in alienum sensum torquenda. *Sunt*, ait ille,
qui sentiunt, eos (infantes) ante, quam baptismum accipi-
ant, ad promissionem pertinere, Deo acceptos, et salutis aet-
ernae participes esse, per baptismum autem confirmari tan-
tummodo, seu obsequari, illis salutem. In quam sententiam
promissionem citant, Abrahamo factam, *Ero Deus tuus, et
seminis tui post te.* Sed sciendum est, promissionem gratiae
et sacramenta coniungi a Domino, ideoque nulla humana au-
ctoritate diuidi et distrabi ea oportere. Cui enim gratiam
suam Dominus pollicetur, eidem et medio non modo obse-
quandae, sed etiam consequendae, illius ipsius promissae gra-
tiae praescribit. Non ergo, consequi aliquem gratiam Dei,
orbitremur, priusquam mediis a Deo praeceptis utatur. At-
que ita fidelium liberi habent quidem promissionem, et sunt in
foedere Dei etiam ante baptismum, sed tamen promisso illa et
foedus omnino requirunt, ut tales baptiscentur, et per bap-
tismum

Comment.
in August.
Conf. p. 148.

scrum hoc ipsum consequantur, et fiant, quod promissio et foedus illis pollicetur. Hic Massonius, paucis quibusdam uerbis a reliquo corpore orationis resectis, non, quod pueri in faba, sibi reperisse uisus est, quod Pappus, infantes ante baptismum in foedere Dei esse, scribit. Liberius, fateor, haec dicta sunt, cum alii Theologi, liberos Christianorum ante baptismum in foedere esse, negent. Aliud est, pertinere ad foedus Dei, et aliud, esse in foedere. Fidelium liberi ante baptismum pertinent quidem ad foedus Dei, sed non sunt in ipso. Est ipsis ius ad rem, sed nondum sunt in re. Patent ipsis gratiae et regni Christi foeres, sed nondum per eas sunt ingressi, ut IO. GIESSENIUS Tom. VI. Dissp. Giesf. p. 402. docet. Sed ad mentem Pappi magis hic respiciendum est, quam ad uerba. Negligit ille hanc distinctius loquendi rationem, et ex eius sententia illi iam in foedere Dei esse dici possunt, qui peculiarem habent a Deo promissionem gratiae, nec aditu eius perfruendae prohibentur. Sed, ut fructum inde percipiant, opus est, ut ad eam se applicent gratiam, quod cum ab infantibus aliter fieri nequeat, quam ipso usu baptismi, quis, Pappum, dixerit, fidem infantibus concedere, baptismum priorem. Quae animo apud se expendens IO. CONR. DANHAVERVS, Hodosoph. p. m. 1048. in suam a Massonio trahi sententiam, recte iudicat, eaque de foedere promissio, non, ante baptismum exhibitio, intelligenda esse, monet.

XVIII. De auctore illo, qui de fide infantium ante baptismum ex instituto egit, non est, cur multa dicam. Indulget ille suo ingenio, semel iterumque a Conditoribus Commentariorum de rebus antiquis et nouis, ad Theologiam pertinentibus, non immerito notatus. Et quae ista est argumentandi ratio, Infantes, parentibus Christianis edicti, inde ex partu sancti ap-

pellantur ab Apostolo, Ergo illi iam ante baptismum habent fidem. Nam variis de causis sanctus quis dici potest. Datur sanctitas mere *ciuillis*, quae legitime natum a spurio discernit. Datur sanctitas *ecclesiastica* seu *legalis*. Lex enim omnia immunda uocat profana, ut uasa, animalia, homines, extra ecclesiam degentes, sancta autem dicit Deo dicata, ut uasa sancta, populum sanctum. Tandem sanctitas quaedam est *spiritualis*, eaque uel *impurata*, siue iustificationis, uel *inbaesua*, siue renouationis, quae sine fide non consistit. Paullus hoc loco sanctitatem *legalem* seu *ecclesiasticam* potissimum respicit, et, sicut liberi Iudaeorum in ueteri testamento non erant *immundi*, sed *sancti*, hoc est, non gentiles, sed Iudaei, ita liberos Christianorum, qui in Iudaeorum locum cum suis liberis in nouo testamento transierunt, apostolus uocat, non *immundos*, sed *sanctos*, propterea, quod *ius propius ad rem*, siue ad media salutis obtinendae ordinaria propiorem accessum, habent, quam qui ex infidelibus et non Christianis procreantur. Immo *sanctos* uocat, quod ad sacra Christianorum non solum admittuntur, sed admissi etiam, legitimeque initiati, omnium beneficiorum fiunt participes, quae suo nobis merito optimus Seruator acquisiuit. Digna sunt, quae hic legantur b. CALOVII uerba. Concedimus quidem, ait ille, *liberos fidelium pertinere ad foedus Dei, quantum ad aditum, quod infantibus Christianorum patet aditus ad Dei foedus per baptismum, qui nihil aliud est, quam ἐπιπέμπουσα bonae conscientiae erga Deum, per resurrectionem Christi, uel medium, quo in foedus Dei recipimur, 1. Petr. III. 21. quo sensu infantes Christianorum dicuntur sancti, 1. Cor. VII. 14. non sanctitate mere politica et ciuili, ut uolunt Ambrosius, Anselmus, et Musculus, cum etiam extra ecclesiam nascuntur legitimi, non spurii, nec sanctitate*

*Beeg. Aug.
Conf. Ari.
IX. cap. III.
§. XIV.*

critate interna et spiritali, quod contendunt Zuingliani plerique, sed sanctitate ecclesiastica et foederali, hoc pacto, quod non secus, atque animalia munda in ueteri testamento, quae sacrificare et edere fas erat, dicebantur, et ab immundis discernebantur, ratione sanctitatis et munditiei Leuiticae, quae neque spiritalis erat, neque mere ciuilis, ita hic intelligenda sit sanctitas ecclesiastica, hoc est, priuilegium adeundi ecclesiam ad impetrandum baptismum, quo destituebantur gentes, Eph. II. u. 12. 13. sed iam fruuntur, abolito discrimine inter Iudaeos et gentes u. 14. adeoque gaudent liberi Christianorum illa promissione, Ero Deus tuus et Deus seminis tui. Verum in gratia Dei et foedere cum Deo non sunt Christianorum infantes ante baptismum, quantum ad actum, quia fide destituntur, quae ad stipulationem cum Deo requiritur, quia illi, qui ex fide sunt, tantum sunt filii Abrabae. Gal. III. 7. 8. Rom. IX. 6. 7. 8. Haec quam recte disputantur, tam superuacaneum est, iis addere quicquam, uel rei nullius momenti diutius immorari.

XVIII. Postremo nec argumentis, a Melodio allatis, quicquam subesse roboris, propius ea mecum intuens, cognosces. Dicit ille, Christum praecepisse, ut nemo tingeretur, nisi qui fidem iam haberet. Sed proferas, quae solo, ullum optimi Saluatoris hac de re mandatum. Nec enim tantum tua apud nos ualet auctoritas, ut, quicquid dixeris, id uelut de coelo dictum recipiamus. Equidem Christus, in coelum ascensurus, confirmat denuo baptismum, et, quo pacto is administrari debeat, claris simul et perspicuis uerbis ostendit, πορευθέντες ἑνὶ ἰνκνῖ, μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη, βαπτίζοντες αὐτοὺς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς, καὶ τοῦ υἱοῦ, καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, διδάσκοντες αὐτοὺς τηρεῖν πάντα, ὅσα ἐνετείλαμην ὑμῖν, Euntes ergo, docete, uel potius, discipulos seu Christianos facite, omnes gentes, baptizantes eos in nomine Pa-

tris, et Filii, et Spiritus sancti, docentes eos seruire omnia, quaecunque mandauit uobis. Matth. XXVIII. 19. 20. Sed nihil hic de mandato quodam legimus, quod nemo ab Apostolis tingendus sit, nisi qui credat. Iussit Saluator, ut Apostoli, quando cum adultis res esset, initio docerent, et praecipua doctrinae salutaris capita audientibus explicarent, et deinde, si quis desiderio flagraret, in societatem ipsorum perueniendi, aqua initiatum suscipere, et susceptum in sinu fouerent. Sed penes eos non erat, uera a falsis, et fidem ab hypocrisis, diiudicare. Sedulo quidem cauebant, ne profanis impiisque ad haec sacra aditus pateret, ideoque, nisi edita fidei professione, neminem baptizabant. Act. VIII. 37. Sed, dono interiora animi sensa inspiciendi destituti, impedire non poterant, quo minus hypocritae, ueraeque adeo fidei expertes, tingentur. At instas, Christus fidem et baptismum coniungit, immo fidem priorem facit baptismum, *Qui crediderit, et baptizatus fuerit, saluus erit. Marc. XVI. 16.* Sed de fructu baptismi hic loquitur Christus, qui sine fide percipi nequit. Infantes uero sicut fructum baptismi percipiunt, ita fidem eis, hoc Seruatoris pronuntiato moniti, tribuere non dubitamus, licet ea non ante baptismum, sed per baptismum, in iis excitetur. Nec est, quod dicas, *At in sacramento coenae ita usu uenire solet, ut pro indigno reputetur conuiuia, qui sine fide accedit. Ergo etiam, qui fide caret, indignus est, qui tingatur.* De adultis id facile tibi concedo, at de infantibus nego. Non enim eadem hic infantium est conditio, atque aduultorum. In his, qui rationis sunt compotes, Spiritus sanctus per uerbum praedicatum, animoque reconditum, fidem producit. At longe aliter sese res habet cum infantibus, omni ratio-

rationis usu destitutis, quos cum Saluator humani generis amantissimus perinde saluos esse cupiat, atque adultos, alio modo iis prospiciens, instituit baptismum, ut hos etiam, qui propter aetatis imbecillitatem fidem ex uerbo haurire nequeunt, salutis, a se reparatae, participes reddat. Sed nec illud uitio caret, quod Melodius ea ad baptismum transfert, quae in usu sacrae coenae obseruanda occurrunt. Iuuat hic audire Vener. D. GEORG. FRID. SCHROEERVM, in Disputatione de Spiritu, Quackeros regenerante, ad hanc obiectionem his respondentem uerbis, *Distincta est sacramentorum, in communi sacramenti natura conuenientium, ratio. Coena dominica digne tantum utitur homo adultus, qui natus est facultatem, cogitationes suas, et res, quas gessit, explorandi, credendi, et sacramentum a cibo, quo utimur, physico distinguendi, Baptismus uero est lauacrum regenerationis, in quo infantes fide et Spiritu sancto donantur. Peruenimus itaque in sententia, et, fidem iam praesentem hoc ritu indicari, merito negamus.*

S. LXIX.
p. 32.

SENTENTIA II.

Nec, infantes aliena fide, uel ecclesiae, uel parentum, uel sponsorum, credere, hac interrogandi respondendique formula indicamus.

ANIMADVERSIO

I. *Passim docent Patres et Scholastici, ut auctor est MART. BECANVS, infantes baptizari in fide ecclesiae et parentum. Sic ex AVGVSTINO sequentia uulgo afferunt loca. Etiam illud perscrutari homines solent, ait ille, sacramentum baptisimi Christi quid paruulis proficit, cum, eo accepto,*

Tbeol. Schol. Inst. P. III Tract. II. Cap. X. p. 662 L. III. de plerun- lib. Arb.

c. 23. Tom. I. Opp. p. 485. *plerumque moriuntur, priusquam ex eo quicquam cognoscere potuerunt. Qua in re satis pie recteque creditur, prodesse parvulo eorum fidem, a quibus consecrandus offertur. Et hoc ecclesiae commendat saluberrima auctoritas, ut ex eo quisque sentiat, quid sibi prosit fides sua, quando in aliorum quoque beneficium, qui propriam nondum habent, potest aliena commodari. Quid enim filio viduae profuit fides sua, quam utique mortuus non habebat, cui tamen profuit matris, ut resurgeret? Quanto ergo potius fides aliena potest consilere parvulo, cui sua perfidia non potest impurari? Idem*

Lib. I. de merit. et remiss. pecc. c. 25. Tom. VII. p. 453. *AVGVSTINVS alio loco, Mater ecclesia, ait, cor maternum parvulis praestat, ut sacris mysteriis imbuantur, quia nondum possunt corde proprio credere ad iustitiam, nec ore proprio confiteri ad salutem. Nec ideo tamen eos quisquam fidelium fideles appellare cunctatur, quod a credendo utique nomen est, quamuis hoc non ipsi, sed alii pro eis inter sacra-*

De Consecr. Dist. IV. c. 8. 130. 138. Sermon. 66. in Cant. p. 171. *mentis responderint, ut reliqua taceam, quae in Iure Canonico e Diuo Patre hanc in sententiam leguntur. Augustinum hac in re sequitur BERNHARDVS, Nemo mihi dicat, inquit, quia insanus non habet fidem, cui mater impertit suam, inuoluens illi in sacramento, quousque idoneus fiat, proprio, non tantum sensu, sed assensu, euolutam puramque percipere. Nunquid breue pallium, ut non possit ambos cooperire? Magna est ecclesiae fides. Nunquid minor fide Chananaeae mulieris, quam, constat, et filiae sufficere potuisse, et sibi. Ideo audiuit, O mulier, magna est fides tua, fiat tibi, sicut petisti. Nunquid minor fide illorum, qui, paralyticum per tegulas dimittentes, animae illi simul et corporis obtinuerunt salutem? Et, paucis interiectis, Qui haec credit, inquit, facile huic persuadebitur, merito ecclesiam praesumere, non solum parvulis baptizatis in sua fide salutem, sed etiam interfectis pro Christo infantibus coronam martyrii. Horum similia inuenies apud eundem*

BERN-

BERNHARDVM, qui, in epistola, ad Hugonem de Sancto Victore scripta, non solum statuit, antiquis temporibus, et ante baptismum institutum, *parulis etiam solam profuisse immo et suffecisse parentum fidem*, sed etiam, ad tempora Noui Testamenti progressus, *Saluantur et ipsi per fidem*, ait, *non tamen suam, sed alienam*. Tacitus praetermitto Amalarium Fortunatum, Episcopum Treuirensis, Iuonem, Carnotensem, Bedam, Ioannem, Diaconum, in Epistola, ad Senarium, de uariis ritibus, ad baptismum pertinentibus, scripta, alios, eiusdem fidei alienae patronos. *Scholastici* huic sententiae tam pertinaciter inhaerent, ut etiam, *paruulos, ante baptismum decedentes, uirtute fidei parentum saluari*, statuunt, quorum testimonia, a IVSTO FEVRBOR-
NIO collecta, breuitatis studio hic omitto.

II. Hos auctores multi de Romanae ecclesiae doctoribus secuti, dum negant, infantes propriam habere fidem, eos, dicunt, in fide parentum baptizari et patrinorum, si fideles fuerint, sin minus, in fide ecclesiae, uel uniuersae societatis sanctorum. Peculiarem hic amplexus est sententiam CAIETANVS, *fidem parentum, ratus, infantibus sine baptismo posse applicari signo crucis, uel inuocata S. Trinitate*, qui Commentarii Caietani, teste Vasquezio, iussu Pii V. Pontificis expuncti sunt in noua editione Commentariorum. Bellarminus, Becanus, alii, concedunt, infantibus in baptismo infundi habitum fidei, spei, et charitatis, quo formaliter iustificentur, sed, praeter hunc habitum, actu quoque eos credere, dicunt, et quidem duplici sensu, primo, *quatenus actu baptizantur*, quo sensu Augustinus pronunciet, infantibus ipsum baptizari esse credere, seu fidem profiteri, secundo, *quatenus credunt aliena fide*. Posterius quo pacto

Fasc. II.
Disp. IX. p.
386.

Conf. Gerb.
Conf. Cath.
L. II. P. II.
Art. XII. p.
342.

cto fiat, operae pretium est, ut ex ipso BECANO audiamus. Hic, *Duplex est, inquit, aliena fides in hoc casu. Vna parentum amicorumque, offerentium paruulum, ut baptizetur, altera matris ecclesiae, cuius gremio inseritur paruulus per baptismum. Prior fides prodest illi, ut baptizetur. Si enim parentes uel amici, qui portant paruulum ad baptismum, non crederent, prodesse illi baptismum, non utique porrarant ad baptismum. Posterior prodest, quia, cum paruulus per baptismum fiat membrum ecclesiae, et omnia membra corporis participant eundem spiritum et animam, consequens est, ut fides reliquorum membrorum censetur etiam pertinere ad hoc membrum nouum, quod per regenerationem illis unitur et coniungitur.* Hactenus Becanus.

III. Argumenta, quibus hanc de infantibus aliena fide credentibus opinionem confirmare uulgo solent, eo redeunt, quod, sicut infantes alienam sustineant culpam, ita, eos, aequum sit, aliena fide liberari. Deinde recipiunt sese ad exempla eorum, quos fide aliena mirum in modum adiutos, suisque miseriis ereptos esse, sacrarum literarum monumenta prodant.

contra Iulian. Pelag. Lib. 6. c. 4. Tom. VII. Opp. p. 758. Mus. Ital. T. I. P. II. p. 72.

Sic AVGVSTINVS, *Alienum quippe opus est, cum credit per alterum, sicut alienum opus fuit, cum peccauit in altero.* Sic IOANNES, Diaconus, in epistola ad Senarium, a MABILONIO edita, *Vnde scire debetis, inquit, quia, dum a parentibus aut a quibuslibet alijs offeruntur, aliena eos professione saluari, necesse est, qui fuerant alieno errore damnati.*

Epist. 77.

Sic BERNHARDVS, Augustini rationes secutus, *Dignum nempe est, inquit, et ad Dei spectat benignitatem, ut, quibus fidem aetas denegat propriam, gratia prodesse concedat alienam. Nec enim omnipotentis iustitia propriam putat ab his exigendam fidem, quos nouit propriam nullam habere culpam. Porro aliena opus est fide, cum sine sorde non possantur aliena, quotenus nec a paruulis olienum sit, quod*

de

de omnibus generaliter dicitur, Fide mundans corda illorum. Nec dubium, quod macula, contracta ab aliis, aliorum quoque fide ualeat uel debeat emundari. Exempla, quibus innituntur maxime in hac causa, omnium optime ex sermone, ad Gundulfianos habito, perspici possunt. Omne hi tingendi infantes negotium penitus reiecerant, causam interferentes, quod demonstrari non posset, quo pacto fides aliena paruulorum commodis inferuiret, quos meliora edocurus GERARDVS, Cameracensis et Atrebatensis Episcopus, ita compellat, *Quodsi refugitis credere, ut, qui paruulum, fidei nescium, suaeque salutis ignarum, nec regenerationis curam habentem, de fonte suscipiunt, eorum fides aut confessio illi puero nequaquam proficiat, consequitur, ut nec paralytico offerrentium fidem profuisse credatis, de quo Euangelista dicit, quia uidens Iesus fidem illorum, dixit paralytico, Confide, fili, remittuntur tibi peccata tua. Sed nec illud recipiendum aestimabitur, quod in Euangelio legimus de muliere Chananaea, ut fides eius ad impetrandam salutem filiae profuerit. Porro alius Euangelista dicit, quod offerebant Iesu paruulos, ut manus eis imponeret, et complexans eos, et imponens manus, benedicebat eos. Qua in re datur intelligi, quia non paruulorum fides, quae adhuc nulla fuerat, sed offerrentium fidelis credulitas, ut paruuli benedicerentur, obrimuerat, sicut Dominus dixit centurioni, pro salute serui postulanti, Vade, et, sicut credidisti, fiat tibi, et saluatus est puer in illa hora. Quae adeo feliciter ab eo disputata sunt, ut Gundulfiani, sicut in Commentatione de aduersariis huius caerimoniae demonstraui, non habentes, quod regerent, in iis sibi acquiescendum esse, existimarent.*

III. Nec desunt inter Reformatos, qui suam faciunt hanc de fide aliena, eiusque in saluandis infantibus efficacia, opinionem.

Dacher.
Spicileg. T.
I. ed. rec.
p. 610.

ba illa Ioannea, *Si quis uiderit fratrem suum peccare peccatum non ad mortem, petet, et dabit ei uitam, peccantibus non ad mortem*, uberiori explanatione illustraturus, *Quid uult, inquit, in praedictis uerbis aliud, quam ut fiducia nostra in Domino etiam ad aliena peccata abolenda ualeat. Et hinc libenter in eam adducor sententiam, quod ad preces baptizantis, et leuantium puerum in baptismo, originarium peccatum condonetur, et impetretur Spiritus sanctus. Nam si precibus nostris alia fratrum delicta possumus tollere, cur non et alienum illud, ramesi nonnunquam paruam grauitatem, et fidem compatrum, in tanto sacramento ceruamus, quem locum excitat SCHLVSSELBURGIUS Theologiae Caluinisticae libro primo. In primis autem THEODORVS BEZA, quanquam recte iudicat, ne infantes quidem absque fidei interuentu posse Christo eiusque beneficiis potiri, tamen, quaenam sit illa fides infantium, solcite inquirens, eo prolabitur, ut, eos non sua, sed aliena, fide ad salutem peruenire, dicat. Sua autem cuiusque fides ea proprie esse dicitur, qua sibi inhaerente sit praeditus, cui opponitur aliena, id est, quae sit in altero, ut ipse*

Respons. ad BEZA has notiones explanat. Quibus praestructis, Act. Colloq. Infantibus, inquit, tribuitur fides sic aliena, quoniam in ipsis Mompelg. non inest, ut tamen pro sua in illis ex Dei pacto censeatur, P. II, p. 101. ea uidelicet fides, qua parentes non sibi solis, sed suis quoque posteris, aeternae in Christo uitae ius, Deo semper, ut saepe dixi, relictis particularibus in hoc discernenda sobole iudiciis, per Dei misericordiam receperunt. Ero enim, inquit ille, nobiscum paciscens, tibi et semini tuo Deus, etiam, ut alibi loquitur, sui ipsius interpres, ad mille usque generationes. Et, paucis interiectis, fidei huius alienae indolem enucleatius traditurus, Duplicem, ait, personam sustinent sancti parentes, unam, ut prioris Adami filii, caro carnem gignentes, alteram, ut in posteriorem Adamum per fidem

fidem adoptari, donum illud ad filios, non iam suos, sed Dei, transmittentes. Num enim deteriore conditione fuerint sanctorum progenies in hoc sanctissimo et in aeternum immutabili foedere, quo salus aeterna patribus et liberis in infinitum tribuitur, quam sunt quorumvis hominum in civilibus omnibus contractibus liberi, in quibus patres sibi et suis descendentibus omnibus de re quapiam pepigerunt? nisi si forte casu quopiam haereditatis iure exciderint, aut in donationis contractu cautum sit, ut donanti liberum sit, ex donatarii sobole, quos uoluerit, seligere, ad quos demum hoc beneficium sit transiturum. Et curiam, sicut iuris civilis fictione sui haeredes una quaedam esse persona cum patre censentur, istud quoque in ista spiritali generatione apud Deum non ualeret? Huc enim isto ducunt illae similitudines primitiarum et totius massae, radices et ramorum, non, quod fideles ex fidelibus propagata fide nascantur, nihil enim hic natura haereditarium, sed quia sancti ex gratia gignunt ex eadem gratia sanctos, ut foederis, per fidem apprehensi. Sed, ne quid in fide nostra desideretur, audiamus tertium, PERKINSIUM scilicet, de hoc negotio ita pronunciantem, Deus dicit, Ero Deus tuus, et seminis tui post te. Huius promissionis airtute fretus parens hoc foedus pro se et puerulo suo apprehendit et amplectitur, et puerulus credit, propterea, quod pater credit. Quae doctorum Reformatorum testimonia diligenter sunt obseruanda, propterea, quod GUIL. SALDENVS, Balduinum nostrum nugari, uel calumniari potius, scribit, Theologis Reformatis eam tribuendo sententiam, quod putent, Infantes parentum suorum fide credere, ideoque admitti ad baptismum. Interrogat ille, quasi omnium rerum ignarus, Quis enim Caluinianorum, ut odiose nostros uocat, id unquam dixit? At, perlectis iis, quae a nobis in medium sunt allata, qui de Caluini aefcleis id dixerint, facile cognosces.

*De Castib.
conscient.
p. 291.*

*Oria Theol.
L. III. Ex-
erc. VII. p.
544.*

V. Proxime ad hanc Reformatorum sententiam accedit PETRVS POIRETVS, dum, solis liberis sanctorum, putat, baptismum conferri posse, ea quidem de causa, quod hi pro ramis eiusdem naturae, atque in eodem statu, in quo parentes sint, coram Deo habeantur. Collaudat fidem alienam, quae infantibus non parum proffit, ita, ut, per eam et ex ea, existimet, eandem uirtutem uere in liberos propagari, quod Beza aliique Reformatorum negant. Sic enim ille, *De maioribus piis eadem dicenda sunt, quae de impiis, iuxta leges contrariorum. Adeoque gratiae ac uirtutes parentum ad liberos transeunt, et in fundo eorum tamdiu adsunt, dum illi potestati originis suae probae suberunt, uerum, ubi posterii libertatem attingent, pro arbitrio iam fiunt, quales ipsi sese esse uolent.* Quam sententiam e sacris literis probaturus, ad eadem sese loca recipit, quae Beza ad defendendam opinionem suam paullo antea afferebat.

Deus enim, ita pergit POIRETVS, facit misericordiam suam in millia bis, qui diligunt eum, et si radix sancta est, rami quoque sancti erunt, si primitiae sunt sanctae, et massa quoque. Sic liberi fidelium uere sancti dicuntur, liberi uero impiorum a Deo alienati a matrice seu a natiuitate. His fundamenti loco positus, ubi ad locum de baptismo peruenit, mentem suam de fide aliena his uerbis prodit, Ergo si parentes sint ueri Christiani, hoc est, homines peccato mortui et Spiritui Dei uiuentes, liberi eorum, dum in infanzia agunt, perinde atque ipsi parentes, peccato mortui ac Spiritui sancto charitatis uiuere, etiamsi baptismo nondum ablutus sint, censentur, uidelicet propter dispositionem, fidem, ac charitatem uiuam, parentum suorum. Et ex hac ratione, quod infantes isti, hominum iustorum liberi, ipsam rei ueritatem iam in sese possideant, sacrae huius caerimoniae, baptismi scilicet, usum, si forte parentes eorum,

Oecon. di-
uin. L. II. c.
XV. p. 545.

Exod. XX.
6. Rom. XI.
16. 1. Cor.
VII. 14.
Pf. LVIII.
4.

Oecon. L.
IV. c. V. p.
116.

rum, a Deo moti, id desiderent, iis, pronunciat, denegari non debere. Sed in ipso etiam baptismo, quem ad confirmandam tantum gratiam institutum esse, dicit, fidei alienae in infantibus uirtutem praedicat, *Quandoquidem Deus, inquit, pro sua bonitate, gratias suas auget iis, qui, principio fidei uiuae animati, caerimoniam sacram recipiunt, quis negabit, infantes hosce per bonitatem Dei ac fidem parentum suorum sanctorum in eiusdem usu diuinæ gratiae augmentationem accepturos esse.* Et hanc sententiam aliae mentes, a Deo illuminatae, si Poireto credimus, ab ipso didicerunt.

l. c.

VI. Nec immerito huc referas GEORG. CALIXTUM, et CONRADVM HORNEIVM, Theologos Helmstadienses, quorum ille, in *Disputatione Theologica de baptismo*, ritum nostrum ab iniquis criminationibus defensurus, eo descendit, ut, ad alienam hic fidem respiciendum esse, moneat, *Infantes uero, inquit, nec intelligere, nec fari ualentes, interrogare, ad renunciationem et fidei professionem eos poscere, ab aliis autem responsa expectare, non statim ineptum ac otiosum uideatur. Actus enim parentum, susceptorum, aliorumque, infantes baptismo sistunt, sunt actus infantum, et ecclesia, cuius brachiis ad Christum deferuntur renelli, illis cor quasi commodat ad credendum, aures ad audiendum, intellectum ad capiendum, linguam ad respondendum. Quomodo enim tutor causam pupilli sui plane infantis agit, loco eius interrogatus responder, uel negando, uel affirmando, illique ignoranti h. m. prodest in foro, sic in ecclesia et causa salutis animae prodesse potest infanti, quod per spiritualem tutorem, seu confitendo, seu negando, eius nomine agitur, credit h. m. infans, ait, negat, per susceptorem, et uicissim susceptor infanti credit, i. e. ad eius utilitatem et bonum.* Eodem modo CONR. HOR-

§. 171.

P. H. Dissp.

Theol.

Disp. 2.

infan- Sect. 1. §. 21.

infantibus, tam ad tingendum oblati, quam ante baptismum decedentibus, multum ad obtinendam salutem prodesse. Nam ut iis, inquit, qui reipsa baptizantur, ecclesiae, parentum, et qui baptismo eos offerunt, fides propria illorum fide deputatur, sic etiam ecclesiae et parentum uotum, quo ad baptismum, quem consequi nequeunt, destinari erant, pro ipsorum infantum uoto et uoluntate a Deo habetur, ut absque sacramento ad preces ecclesiae et parentum eos a peccato purget, qui per illud alias id ordinarie facere constituit. Quae loca, una cum aliis, afferunt THEO-

LOGI VITEMBERGENSES in Consensu repetito fidei uere Lutheranae.

VII. Sed quotquot tandem sint, qui ita sentiant, Lutherani, tantum abest, ut, ritu interrogandi infantes de fide, opinionem de infantibus, uel credentibus aliena fide, uel etiam in fidem alienam tingendis, comuniant, ut potius eam, tanquam alienam, et Sacris literis contrariam, e finibus suis propellant, quod initio ex ipsis libris Symbolicis demonstramus.

VIII. Primo enim hac se suspicione liberant ecclesiae nostrae, dum hominem non nisi sua fide iustum saluumque fieri docent, quod toties faciunt, quoties ad uerba illa prophetae prouocant, צדיק באמונתו יחיה *iustus in fide sua uiuet* Habac. II. 4. Equidem Clar. DACHSELIVS suffixum in uoce באמונתו ad Messiam trahit, ita, ut sensus sit, Iustus in fide illius, scilicet Christi, uiuet. Sed, cum in antecedentibus nulla de Christo, si uerba scilicet obserues, fiat mentio, communem interpretationem retinendam merito censemus, dum hic nacti solertissimum sacrarum literarum interpretem, IO. TARNOVIUM, qui, haec uerba illustraturus, *Iustus*, inquit, *per fidem in Christum, qua meritum eius sibi applicat, etiam de se desperans, propter hunc se Pa-*

Bibl. Accent. P. II. p. 530.

Comment. ad b. l.

tri

tri placere, certe sibi persuadens, saluabitur ex fide sua, sua, non aliena. Quamquam autem in *Apologia Augustanae* p. 79. 164. *Confessionis*, ubi de iustificatione et de poenitentia sermo est, omisso uocabulo *sua*, uerba ita recitantur, *Iustus ex fide uiuet*, tamen subiecta explicatio docet, suam cuiusque fidem intelligi, non alienam. Sic enim auctor *Apologiae*, citatis prophetæ uerbis, pergit, *Hic primum dicit, homines fide esse iustos, qua credunt*, p. 79. *Deum propitium esse*. Sic ipse Apostolus hanc particulam omisit, Rom. I. 17. Gal. III. II. Hebr. X. 38. sed non alia de causa, quam quod in locis iis, ubi de iustificatione in genere agit, non multum proposito suo inseruieret, ut TARNOVIUS sapienter monet. Immo, ne de hac ecclesiarum nostrarum mente dubites, in *solida Declaratione* hanc ipsam uocem inuenies adiectam, *Iustus fide sua uiuet*. Deinde ea hic considerari debent, quæ de uirtute baptismi in excitanda fide e libris symbolicis paullo antea a nobis sunt adducta. Quod si enim in infantibus per baptismum fides excitatur propria, quid opus est, ut, aliena eos fide credere, doceamus? Equidem qui ad alienam confugiunt fidem, id faciunt necessitate quadam compulsi. Existimant enim, fidem propriam in infantes non cadere, nec baptismi eam esse uim, ut fidem in iis accendat. Sed utrumque dum affirmant ecclesiae nostrae, nulla causa est, quare alienam aduocent fidem. Tum uerba *Catechismi Maioris* rem omnem prorsus conficiunt, quæ ita se habent, *Ad hunc modum cum puerorum baptismi quoque facimus, puerum ecclesiae ministro baptizandum opportamus, hac spe atque animo, quod certo credat*, (nempe in baptismi et per baptismum, quod sequentia docent) et precamur, ut Deus eum fide donec. Immo nec illud silentio praetereundum, quod b. LVTHE-

p. 540. RVS in *Catechismo Maiore* considerate dicit, Deum in nobis facere et operari omnia, quae in baptismo nobis offert et confert, quod argumentum AEGIDIVS STRAVCHIVS in *Consensu fidei vere Lutheranae uindicato* Helmstadiensibus opponit. *Postremo, absurdum* pronunciant pii Confessores, quod monachi, *se aliis mutuari sua opera*, dixerunt. Atqui absurdum non esset, tale quid asferere, si ipsi, infantes in baptismo fidem parentum, uel offerentium, mutuo accipere, existimarent.

in Aug.
Conf. p. 36.

VIII. Idem probatum damus ex praestantissimorum Theologorum testimoniis, qui hanc de fide aliena opinionem reiiciunt, et, in ritu nostro ullam fidei alienae rationem haberi, negant. B. Lutheri quae mens sit, tum ex uerbis eius, e *Catechismo Maiore* petitis, tum ex iis, quae b. Elsuichius, ad sententiam suam tuendam, in medium attulit, satis iam satis apparet. Immo hanc ipsam de infantibus, aliena credentibus fide, opinionem ex ritu nostro oppugnat, dum, susceptores, dicit, pro infantibus quidem respondere, at non pro infantibus credere, cum ipse infans tingatur, immo, mendaces fore, pronunciat, susceptores, puerum credere, affirmantes, nisi ipse habeat fidem. Verba eius in hanc rem, supra a nobis

p. 23
de Sacram.
p. 274.

allata, hic relegi possunt. Sic AEGID. HVNNIVS hanc de fide alienae uirtute sententiam fortissime profligauit, cuius uerba digna sunt, quae hic legantur. *Quid si forte, inquit, infantes saluarentur fide parentum suorum? Immo sua quisque fide uicturus est, inquit Scriptura. Et sua cuique fides applicat iustitiam Christi, et non aliis. Rom. IV. Et, qui credit in eum, qui iustificat impium, imputatur sua fides ad iustitiam. Quemadmodum enim incredulitate suo parentes liberorum credentium saluti non officiunt, sic fide sua liberis non credentibus salutem non applicant, sed sibi*

sibi duntaxat. Immo quippe consistit regula, Ezech. XV III. Iustitia iusti super eum, et impietas impii super eum. Et quia regeneratio requiritur in saluandis infantibus, secundum iuramentum Christi bis positum, lo. III. sequitur, illis ad salutem esse necessariam fidem propriam. Nemo enim est regeneratus aliena fide, sed omnino propriam ponit fidem hominis ex Deo regeneratio. Et Paullus, de fide iustificante disputans, ait, Corde credi ad iustitiam. Rom. X. Nemo autem credit corde alieno, sed quisque suo. Et rursus scribens, Christum per fidem habitare in piorum cordibus, Epb. III. clarissime docet, ipsum in iis habitare cordibus, quae fide imbuta sunt, non in iis, quae a fide sunt uacua et inania. Quodsi quis dicat, infantes credere corde alieno, nempe parentum suorum, quam hic erit absonus, quam disputator ad prodigium usque absurdus? haud aliter, ac si quis contendat, posse aliquem intelligere anima aliena, sua interim anima manente omnis intelligentiae experte. LEONARD. HVTTERVS in uestigiis D. Lutheri in hac caussa presso pede insistit, *Quam*, LL. p. 667. inquit, alius pro alio baptisari non potest, tam etiam credere alius pro alio nequit. Fidem quidem precando alii alius impetrare possunt, sed fidem suam alii communicare nemo fidelium potest. Denique DAVID. LOBECHIVS litem integram dirimit, Fidei confessionem, inquit, et abrenunciationem per comparres retinemus, non quod infans baptizetur in fidem comparum, iustus enim sua fide uiuit, aut quod comparres pro infante credant, Nemo enim pro alio credere aut baptizari potest, sed ut hoc ritu testificemur, quod Deus etiam in infantibus per baptismum efficax sit, et pius ac sanctos motus pro ipsorum modo accendat, ut Gerhardum, Affelmannum, Calouium, Quenstedium, alios, argumentum hoc de fide aliena ex instituto discutientes, breuitatis studio omittamus. His singulorum testimoniiis addimus unicum, communi fere ecclesiae

Disp. in
Aug. Conf.
XI. p. 237.

recte sentientis uoce editum, quod habetur in *con-*
sensu repetito fidei uere Lutheranae. Reiiicimus eos, qui
docent, adultos tantum fidem propriam habere, infantes
autem saluari fide non propria, sed aliena, ecclesiae nempe,
parentum, aliorumque, baptismo offerentium, quorum fides
pro propria infantum fide deputeretur, et qui illis cor quasi com-
modent ad credendum. Immo huic, de infantibus, in bap-
tismo aliena fide credentibus, sententiae tam non fauent
 Theologi nostri, ut, ne eos quidem, qui, uel in utero
 materno, uel in lucem editi, ante baptismi usum, morte
 repentina extincti sunt, fide aliena saluos fieri, dicant.
Neuququam statuendum est, uox est IUSTI FEVRBOR-
NII, quod Christianorum fidelium liberi, qui ἀλλοτρίως ex
hac uita discedunt, aliena fide iustificentur, ac salute ac uita
aeterna donentur, et non propria, a Deo, in illorum cordibus
extraordinarie operante, accensa. Eundem in modum
 IO. HVLSEMANNVS, Nec parentum pietas, inquit, me-
 ditur non baptisatis filiis, aduersus damnationis reatum, sed
 Dei, baptismum morte anteuertentis, benignitas liberat reos
 per fidem, circa baptismum in illis excitatam, pro cuius ex-
 citatione orant parentes, baptismum filiorum suorum dato ope-
 ra non impediens. Quae omnia si recte expendan-
 tur, non facile quenuquam, credo, tam iniquum rerum
 existimatorem fore, quin nobis, ritum interrogandi
 infantes de fide, ex sententia ecclesiae Lutheranae, de
 fide aliena explicandum esse, negantibus, sua sponte
 assentiatur.

X. Nec ea sunt de hac causa a nobis dissentien-
 tium argumenta, ut nos sententiae nostrae poeni-
 teat, uel alienae fidei defensio suscipienda esse uidea-
 tur. *Aequum esse, dicunt, ut, qui aliena culpa sine*
miseri, aliena seruentur fide. Sed haec alienae cul-
pae et alienae fidei comparatio sacris literis repugnat.

Paul-

Art. IX.
punct. IV.

Fasc. II.
Disp. IX.
ib. I.

Breu. Ex-
sens. cap. X.
n. XVI. p.
m. 137.

Paulus sane, monstraturus principium peccati et reparatae salutis, non Adamum et ecclesiam, sed Adamum et Christum, inter se comparat, Rom. V. 17. sqq. et ratio disparitatis per se manifesta est. Adamus sustinuit personam omnium et singulorum hominum, etiam paruulorum, unde, ipso peccatore facto, omnes quoque homines, ex ipso nascituri, peccatores sunt constituti. At quomodo probabis, quod ecclesia sustineat personam paruulorum? Praeterea peccatum illud alienum in posteris, ut philosophi loqui solent, subiectiue et realiter inhaeret, et per naturalem propagationem transmittitur, estque malum uelut hereditate a maioribus acceptum. Quis idem dixerit de fide aliena? Poireto, fidem aliasque uirtutes piorum parentum generando in liberos transfundi, qui asserit, respondeat AEGID. HVNNIVS, ut, foetum hunc ingenii deprauati longe ante partum enectum esse, intelligas.

Immo usque adeo, ait ille, regeneratio a parentibus per carnalem natiuitatem non transmittitur in liberos, ut, si exempla ponderemus, haud raro parentes regenerati liberos habent deteriores, quam homines effuse impii et flagitiosi. Ex Isaaco et Rebecca, sanctissimis coniugibus, nascitur Esau. Ex Abazo, homine prodigiose impio, nascitur religiosissimus Deoque amantissimus Hiskias. Quodsi parentum regeneratio atque pietas transfunderetur in liberos per conceptionem et natiuitatem carnalem, nonne multo ueri similius erat, Esauum, ex regeneratis ortum, fore pium, Hiskiam, ex impiis parentibus natum, fore impium? Quoniam uero generatio carnalis est opus naturae, quae originali uitio deprauata est, et fit secundum carnem, in qua, teste Paulo, malum inhabitat, hinc adeo ex parentibus, quamlibet renatis, non nisi peccatores et natura filii irae nascuntur. Quemadmodum de renato et iustificato Adamo scribitur Gen. V. quod genuerit ho-

*de Sacram.
P. 256.*

minem ad imaginem suam, qui, si lapsus non esset, genuisset filium ad Dei imaginem, quam in posteros propagaturus fuerat. Exempla eorum, qui fide aliena uel conualuerunt, uel, defuncti iam, in uitam redierunt, plane ab hoc argumento sunt seiuncta, dum nusquam legimus, quod ipsi aliena fide crediderint, uel aliena fide ad aeternam salutem aspirarint, quod tamen erat demonstrandum. Equidem haud inuicti concedimus, fidem alienam prodesse hominibus, propria etiam fide destitutis, ad obtinenda beneficia, ad felicitatem huius uitae necessaria, immo etiam a Deo impetrare, ut infantes alique propria fide imbuantur, qua de re eleganter commentatus est b. IO. GEORG. NEVMANNVS, in peculiari de fide aliena disputatione. At longissime differunt inter se, fidem aliis a Deo precibus, e fide profectis, impetrare, et salutem eis, qui propria fide carent, aliena fide applicare. Nec est, quod dicas, At paralytico optimus Saluator, fidem offerentium intuens, peccata condonauit. Quodsi ergo fides aliena id efficit, ut homo, nulla propriae fidei habita ratione, scelerum suorum impetret ueniam, quid prohibet, quo minus, infantibus eandem applicari posse medicinam, pronunciemus? Sic IOANNES, Apostolus, alienam fidem in hac causa mirifice praedicat, Si quis, inquit, uiderit fratrem suum peccare peccatum non ad mortem, petet, et dabit ei Dominus uitam. I. Io. V. 16. Et d. IACOBVS, in eandem ingressus sententiam, Orazio fidei, ait, seruabit laborantem, erigetque eum Dominus, qui se peccata commiserit, remittentur ei. cap. V. 15. Sed uitam a Deo et salutem qui adulto impetrare potest, multo is facilius infanti sua fide suisque precibus subueniet, reliquis gratiae subsidiis orbato. Atenim uero nec ista tanti sunt ponderis, ut a mea me opinione patiar dimo-

dimoueri. Nam, ad paralyticum quod attinet, uerba illa, καὶ ἰδὼν ὁ Ἰησοῦς τὴν πίστιν αὐτῶν, *Cum uidisset Iesus fidem illorum*, licet contendere nolim, ad solum paralyticum referenda esse, quod asserit IO. FRID. HOMBERGIVS, tamen, nec paralyticum excludere, cum in antecedentibus eius perinde ac baiulorum fiat mentio, per se patet. Recte hic HOMBERGIVS, *Posito*, ait, *etiam ad reliquorum fidem Christum respectum habuisse, non tamen ob hanc solum causam dici potest peccata paralytico remississe, sed quia et ipse paralyticus credebat, et fiducia ac preces reliquorum accedebant, quibus commotus Christus eo libentius eum sanabat.* Hinc MARTIN. CHEMNITIVS, reiecta Hieronymi et Ambrosii opinione, qui uerba haec de solis portantibus intelligunt, Chrysostrum sequi mauult, qui, ut uerba eius sonant, *rectius fidem illorum refert, et ad portantes, et ad paralyticum, qui et remissionem peccatorum et sanitatem accipit. Nisi enim fidem habuisset, non tam patienter sustinisset super tectum submirri.* Sed largiemur quoque, quanquam, ut hoc faciamus, nulla nos urget necessitas, haec uerba de solis portantibus accipienda esse, nonne Christus, quando spirituale beneficium remissionis peccatorum ei denunciat, fidem propriam ipsiusmet paralytici diserte requirit, Confide, fili, remittuntur tibi peccata tua, ut recte AEGID. HVN- de Sacram. NIVS infert. Immo non requirit tantum fidem, haec p. 277. ad paralyticum factus, sed, quae singularis uerbi diuini uirtus est, cohortando fidem ipsam in animo eius producit. Idem HVNNIVS ad alterum argumentum, ex epistola Ioannea petito, olim iam respondit, uerbis D. Apostoli, *Et dabit ei Dominus uitam*, hanc subiiciens interpretationem, *hoc est, dabit ei fidem propriam, qua possit apprehendere uitam.* De loco Iacobi expendas, uelim, uerba CASP. ERAS. BROCHMANDI, qui,

Parerg.
Sac. p. 36.

l. 6.

Harm. cap.
XLIII. p.
m. 547.

de Sacram.
p. 277.

l. c. p. 276.

Comment.
ad b. l.

qui, *An alienae fidei oratio remissionem peccatorum impetrare possit aegroti*, inquirens, concedit quidem, *alienam fidem* etiam beneficiis *spiritualibus* obtinendis sufficere, sed hac uititur cautione, ut, haec non ita accipienda esse, moneat, *quasi aliena fides et oratio impetrare possit remissionem peccatorum*, quicquid demum homo ille agat, pro quo preces funduntur, sed si conuersionis media admittat, nec uolenter a se repellat. Nam nonimus, inquit, quomodo pii pro aliis, sed respicientiae media respicientibus, orarint, sed nullo successu. Quam in rem uideri iubet i. Sam. XVI. i. 2. Ezech. XIV. 14. i. Ioh. V. 16.

Exam. L.
II. Manual.
Bec. p. 164.

XI. *Becani* sigillatim opinionem ut remoueam, lubens fateor, quam de duplici fide aliena affert distinctionem, quarum una sit parentum uel amicorum offerentium, altera ecclesiae, eam me non satis affequi, et, duce BALTH. HILSCHERO, sic argumentor, *Erit fides parentum et amicorum uel eadem, quae est ecclesiae, uel diuersa. Si eadem, non opus est distinctione. Si diuersa, sequitur, alia fide saluari totam ecclesiam, alia ipsius membra, quod certe absurdum. Scriptura enim, uti unum tantum Christum, ita etiam unam tantum agnoscit fidem. Deinde facile quidem concedo, fidem alienam prodesse infantibus, ut ad baptismum afferantur, sed quis inde dixerit, ipsos credere fide aliena? Valde est improprius sermo, baptizari in fidem alienam, et credere fide aliena, hoc est, per alios fideles homines adduci ad baptismum. Quis enim hoc negauit unquam, infantes ipsos per se uenire ad baptismum non posse, uel eum petere, ut Bellarmino, eandem cum*
T. II. Dissp.
Giesl. p. 557.
Becano infanti tibiam, BALTH. MENZERVUS respondet. De posteriori fide aliena nihil aliud dicit Becanus, quam quod ea *enseatur* cum infantibus communicari. Sed, cum nullam afferat probationem, nec modum ostendat, quo ista fiat communicatio, pari iure a nobis *enseatur* non communicari. XII.

XII. *Theod. Beza* suam ipse euertit sententiam, dum, fidem *alienam* infantibus ita tribui, scribit, ut tamen pro *sua* in illis ex Dei pacto reputetur. Nam *sua cuiusque fides*, ut ipse ait, *ea proprie esse dicitur, qua sibi inhaerente sit praeditus, cui opponitur aliena.* Quod si uero inter suam cuiusque fidem, et inter alienam, datur oppositio, quo pacto aliena fides in infante respici potest ut sua? Instat ille, *Siccine deteriore conditione fuerint sanctorum progenies, in hoc sanctissimo et in aeternum immutabili foedere, quo salus aeterna parribus et liberis in infinitum tribuitur, quam sine quorumuis hominum in ciuilibus omnibus contrariis liberi, in quibus patres sibi et suis descendens omnibus de re quopiam pepigerunt?* Innititur hic Beza in promissione, Abrahamo facta, *Ero Deus tuus, et Deus seminis tui*, quae uerba licet foederis nomine subinde adducantur, tamen non ita pro foedere haberi debent, ut Beza arbitratur. Nec enim Abrahamus sibi, et, qui ex se nascituri erant, liberis, paciscendo prospicit, sed Deus, pro infinita sua bonitate, Abrahamo et femini eius optima quaeque pollicetur, ita quidem, ut, sicut promissiones diuinae fidem exigunt, immo fidem, uel excitant, uel confirmant, ita etiam hoc loco, quantum in se positum sit, liberalissime omnia de se suaque uoluntate promittat, quae tamen, nisi fides accesserit, suo excidunt sine. Quemadmodum ergo homines e pacto ciuili nihil amplius sibi suisque liberis polliceri possunt, quam quod ipsa paciscendi formula continet, et uoluntati paciscentium est consentaneum, ita temerarium est, uerba promissionum diuinarum, cum fidem propriam postulent, eo trahere, quasi omne id, quod in se comprehendunt, sine fide ad posteros transmittant. Loquatur hic pro nobis AEGID. HVNNIUS, obiectionem illam his diluens uerbis, *Hanc promissionem re-* de Sacram.
pectu p. 275.

H

*Spectu seminis, seu liberorum, non nisi cum determinatione fidei propriae accipiendam, irrefragabilem habemus interpretari Paulum, Apostolum, qui, cum meminisset Abrahami, et seminis eius, ac promissionum, quae dictae sunt ei, explicat tibi, quinam censeantur pro genuinis filiis Abrahae, et quinam sint illud semen, illique posterum, ad quos fructus promissionum referatur. Sic enim scribit Gal. III. Scitis, quod, QVI EX FIDE SVNT, hi sunt filii Abrahae. Praevidens autem Scriptura, quod EX FIDE iustificet gentes, prius rem laetam nunciauit Abrahae, Benedicentur, inquit, in te omnes gentes. Itaque, QVI EX FIDE SVNT, benedicuntur cum fidei Abraham. Quare, etsi concedimus, promissionem illam, Ero Deus tuus, et Deus seminis tui, eotenus pertinere ad omnes fidelium parentum liberos, quod illis per eam quidam accessus pateat ad media, per quae diuino inserantur foederi, tamen nequaquam eo usque extendenda est promissio, quasi Dominus fidelium parentum liberis immediatum quendam aperiat aditum ad inuolandum haec *ὁμοδοσίας* beneficia sine fide propria, alias hodierni Iudaei obstinati et increduli, quia semen Abrahae sunt secundum carnem, fruuntur hac promissione, et propitium haberent Deum, quod falsum esse, clamat omnis Scriptura. Ergo Abrahamus promissionem, sibi suisque liberis datam, ita apprehendit, ut, plena animi fiducia in eam tanquam in suauissimum solatium ferretur, suoque posteros exemplo doceret, quo pacto et ipsi hanc sibi promissionem applicare deberent, non autem apprehendit ita, ut simul pro aliis crederet, quod aequum absonum est, ac si quis pro aliis edere uel bibere uelit. Nec similitudines illae *primitiarum et rotius massae, radices et ramorum*, a Paulo Rom. XI. 17. adhibitae, eo nos ducunt, ut, infantes, ex parentibus piis procreatos, horum fide uel iustos fieri uel saluos, existimare debeamus. Finis Apostoli hic est, ut ostendat,*

stendat, Iudaeos, nec absoluto quodam et arcano Dei decreto, nec ita, abiectos esse, ut nulla plane spes redeundi in gratiam cum Deo ipsis relicta sit, sed habere eos omnino ius et potestatem adeundi bona, per Christum parata, modo ipsi, neglecto salutis ordine, arroganter et contumaciter ne resistent. Quod ut tanto dilucidius demonstraret, affert in eam rem geminam similitudinem, alteram e lege, alteram e natura, petitam, *Εὐ δὲ ἡ ἀπαρχὴ*, inquit, *ἀγία, καὶ τὸ Φυλάμα, καὶ εἰ ἡ ῥίζα ἀγία, καὶ οἱ κλάδοι*, *Si uero primitiae sanctae, et massa, et si radix sancta, etiam rami*. Per primitias quod bene monet PHIL. LIMBORCHIVS, non intel-
 ligit proprie *primitias frugum*, quae Deo secundum legem Moſis offerri debebant, sed *primos panes*, qui, ex demessis frugibus confecti, Deo offerebantur, ita consecrandi, ut, illis oblatis, tota massa redderetur sancta, et Israeliticis ea ad usum suum frui liceret. Nec enim primitias hic reliquis frugibus, sed τῷ *Φυλάματι*, seu *massae aqua subactae*, opponit, respiciens ad legem, quae habetur Num. XV. 20. Altera similitudo desumpta est a radice et ramis, ubi natura docet, succum ex radice assurgere, atque diffundi in ramos. Qualis igitur radix, talis ramus. Si radix succosa, uiuida, sancta, etiam rami succosi, floridi, sancti. Haec dum transfert Apostolus ad populum Iudaicum, manifestum est, per *primitias* et *radicem* intelligi Abrahamum, Isaacum, et Iacobum, per *massam* autem et *ramos* eorum posteritatem. Sicut igitur per primitias, Deo oblatas et consecratas, tota massa in usum populi consecratur, et sicut rami participant de natura radice ac trunci, ita et Iudaei, oriundi ex primis illis progenitoribus, quos Deus sibi sanctos esse uoluit et a reliquis hominibus segregatos, participes sunt omnium priuilegio-

in Com-
 ment. ad
 b. l. p. 441.

rum, quae ex foedere illo fluunt, quod Deus iniit, non cum solis patribus, sed etiam cum semine eorum. Hinc est, quod subinde uocantur *populus Dei sanctus, Dei que peculium*. Deut. VII. 6. XIV. 2. XXVI. 18. 19. Sed probe obseruandum, qualis sanctitas intelligatur. Sane illa intelligi non potest, quae est fidei, uel e fide orta. Hoc enim scopum et demonstrationem Pauli penitus euertit. Sic nulli essent de gente Iudaea reprobis, nulli profani, nulli salutis expertes. Sed intelligit Apostolus *sanctitatem externam*, quae Iudaeis, ui foederis, et promissionis, patribus factae, liberio rem, quam reliquis populis, ad fruenda beneficia, merito Christi acquisita, aditum concedebat. Similitudines enim ulterius extendendae non sunt, quam conditio materiae, cui illustrandae adhibentur, permittit. Ea autem, ut antea dixi, haec est, quod Apostolus probare uoluit, Iudaeos ob suam incredulitatem non in perpetuum ita a Deo esse reiectos, ut nulla restitutionis spes adsit, idque ea ex ratione, quia illi ortum habent ex iis progenitoribus, quibuscum Deus tale iniit foedus, quod ad posteros etiam pertinebat. Immo nec massae omni ex parte eadem compete bat sanctitas, quae primitiis, Deo oblati, est tribuenda. Primitiae, in locum sacrum illatae, usui quoque sacro inferuiebant. At quis idem dixerit de reliqua massa, quae domi a patrefamilias consumebatur? Eundem in modum pii Iudaeorum maiores, praeter sanctitatem externam, interiore etiam erant exornati, quae cum posteris alio modo non communicatur, quam quo ipsi eam obtinuerunt, hoc est, propria fide. Recte hic BALDVINVS, *Gratia illa, inquit, nemini obtingit, nisi qui mediis illis utitur, quibus Deus recipit nos in foedus gratiae. Medium autem illud non est carnalis*

Comment.
ad Rom.
XI p. 207.

lis propagatio, non fides parentum, sed baptisumus, qui propterea lauacrum regenerationis uocatur Tit. III. quia, eo mediante, renascuntur et sunt Christiani, seu filii Dei, qui carnaliter filii irae, et inimici Christi nati erant. Externam autem sanctitatem Iudaeos ex carnalis generationis priuilegio, quia nimirum descendunt ex semine fidelium parentum, habere, cum HVTTERO affirmare non dubitamus, sed quam Beza agnoscit generationem ex gratia, qua sancti ex gratia gignunt ex eadem gratia sanctos, ut foederis, per fidem apprehensi, nos non item agnoscimus, probamus potius iudicium HVTTERI, qui somnium uocat, quod iam olim in Pelagianis risit et elisit Augustinus, ad obiectionem eorum, Si de peccatore peccatores sunt, quare non de baptizato iam fidei, cui remissa sunt omnia peccata, iusti nascuntur, ita respondens, Ideo de baptizato non nascitur iustus, quia non eum generat, unde regeneratus est, sed unde generatus.

LL. p. 664.

loc. cit.

XIII. Tandem iis circumsepta est haec de fide aliena opinio difficultatibus, ut, qua ratione eius defensores inde se expedire uelint, ego quidem pro mea ingenii tenuitate penitus ignorem. Habebimus ita geminam ad salutem perueniendi uiam, propria fide alteram, alteram aliena. Et quid fiet de iis infantibus, qui propter parentum impietatem hoc fidei alienae subsidio praeter suam culpam destituuntur? Credidne, eos omnes, si in tenera aetate diem suum obeant, ad inferos esse ablegandos? Sic incredulitas quoque aliena infantibus noxae erit, et prouerbium, in iustissimi pariter ac benignissimi Numinis contumeliam ab Israelitis quondam excogitarum, iterum obtinebit, *Patres comederunt uuam acerbam, et dentes filiorum obstupescunt, tamen Deus illud plane abrogatum uelit, et suam hac de re sententiam dilucide aperiat, Anima,*

quae peccauerit, ipsa morietur, filius non portabit iniquitatem patris, et pater non portabit iniquitatem filii, iustitia iusti super eum erit, et impietas impii erit super eum. Hefek, XVIII. 19. 20. Et sane haec de fide aliena sententia ita est comparata, ut per se corruat, et ipsius rationis iudicio penitus euertatur. Id quod ABR. CALO-
 VII, quam meis, demonstrare malo uerbis. Si fides parentum, ait ille, fit filiorum, aut contingit illud per inhaesio-
 nem, aut per imputationem. At neutrum dici potest. Non hoc, quia fide imputatur aliena iustitia credenti, non uero fides aliena imputatur incredulo. Nam cuius fides est propria, ei fit iustitia aliena propria per imputationem, non uero cui fides imputatur aliena, ei quoque imputatur iustitia Christi. Non istud, quia uel admittenda foret immediata transfusio, uel mediata communicatio. Transfusio et μεταφοράς est impossibilis, cum accidens non possit migrare de subiecto in subiectum. Communicatio uel erit κατά διδασκαλίαν, uel κατά συνύπαρξιν. Non prius, quia ita fides parentum esset causa efficiens fidei liberorum, et habitus fidei personatis communicaretur liberis, et carnalis generatio esset medium effectuum oppositorum, corruptionis et restorationis, quae omnia sunt ἀπορώτατα, quia et infantes hac ratione propriam obtinerent fidem, quod est contra hypothesein. Nec posterius, quia inter parentes et liberos nulla est coniunctio uel unio, sed σχέσις tantum et relatio, quae nullam infert κοινωνίαν seu communicationem. Haec Calouius, non subtiliter magis, quam accurate.

XIII. Pergis, Atqui Augustinus ita sensit, ita docuit, qui, si haec de fide aliena sententia falsa est, erroris erit accusandus, cuius tamen auctoritatem ecclesia plurimi semper fecit. Sed uelim, hic ante omnia aurem praebes ipsi AVGVSTINO, qui in epistola, ad Paulinam scripta, Nolo, inquit, auctoritatem meam sequaris, ut ideo putes, tibi aliquid necesse esse credere, quo-

Evag. Aug.
 Conf. art.
 IX. cap.
 VII. n. XV.

Epist. 112.

quoniam a me dicitur. Si igitur uel maxime ab Augustino hac de causa dissentias, nihil aliud facies, quam quod ipse Augustinus, pro insigni sua modestia, ab omnibus scriptorum suorum lectoribus fieri iussit. Sed ne eo quidem deueniendum est. Nec enim alienam fidem ita commendat Hipponensium praesul, ut, infantes, existimet, propria fide omnino carere, nec nisi aliena regenerari. Longe aliam mentem tenet Augustinus, *Non est scriptum, inquit, Nisi Epist. 23. quis renatus fuerit ex parentum uoluntate, aut ex offerentium uel ministrantium fide, sed, nisi quis renatus fuerit ex aqua et spiritu. Aqua igitur, exhibens forinsecus sacramentum gratiae, et Spiritus, operans intrinsecus beneficium gratiae, soluens uinculum culpae, reconcilians bonum naturae, regenerant hominem in uno Christo, ex uno Adam generatum. Regenerans ergo Spiritus in maioribus offerentibus, et paruulo oblato renatoque, commutis est, ideo per hanc societatem unius eiusdemque Spiritus prodest offerentium uoluntas paruulo oblato.* Quae uerba apud animum expendens, MART. CHEMNITIVS, *Haec sententia, inquit, manifeste ostendit, Augustinum non censuisse, paruulos baptizatos regenerari aliena fide, uel parentum, uel offerentium, uel ecclesiae, sed quod aliena fides, quae statuit, promissionem euangelii etiam ad paruulos pertinere, offerat paruulum ad baptismum, in quo donetur paruulo Spiritus sanctus, operans intrinsecus et occulte in paruulo.* Nec est, quod dicas, Augustinum infantibus fidem alienam ita tribuere, ut, propriam eos habere, neget, et, dum credat infans per alterum, id opus ita alienum esse, iudicare, sicut alienum fuit opus, cum in altero peccauit. Quamuis autem negare nolum, haec et huius generis alia in Augustini libris reperiri, tamen, consideratis una alijs locis, quibus, infantes credere, asserit, perspicue apparet, eum propri-

Exam.
Conc. Trid.
p. II. p. m.
246.

propriam fidem, non in se spectatam, sed quomodo sese in adultis habet, ita ut sentiat, atque per actiones externas libere susceptas demonstratur, infantibus denegare. Præeuntem hic habeo Theologum, magna iudicandi vi præditum, MICH. WALTHERVM, qui, in egregia et solidioris rerum diuinarum cognitionis plena disputatione, *de fide baptizatorum infantum*, Vitembergæ habita, alium locum Augustini explicaturus, quo infantibus omnem omnino fidem denegare uideur, dum, eos, asserit, *suo corde et ore non agere, quod ad credendum confitendumque pertineat*, eum, obseruat, cum Paulo, Apostolo, Rom. X. 9. 10. coniungentem cum fide cordis confessionem oris, loqui de eo, quod ad credendum pertineat in hominibus adultis, qui utrumque possunt, et credere, et confiteri. Non possum mihi temperare, quin uerba Theologi huius uere magni, licet bene multa, hic apponam. *Non dicit Augustinus*, ait ille, *infantes suo corde nihil agere, quod ad credendum pertineat, sed non agere, quod ad credendum pertineat in adultis. Si prius dixisset, adhuc secum pugnaret. Nam credere, quod manifeste infantibus eum tribuere audiuimus, et nihil agere, quod ad credendum pertineat, contradictorium est. Sapienter itaque dicit, quod non agant infantes suo corde, quod ad credendum pertineat, respiciens partim ad naturalem actus causam, partim ad medium ingenerandæ fidei, denique etiam ad reflexionem actus, et quæ plura sunt fidei iustificantis accidentia, supra a nobis enumerata et explicata. Nam dum credere supponit infantes, equidem non potest non assensum in mente, fiduciamque in uoluntate ipsorum statuere, quod hæc ita ad fidem pertinent, ut absque iis nulla fides sit. Negat autem, eos assentiri, atque recumbere, per naturalem causam, actum assentiendo et recumbendo credendi producentem, negat assensum mentis, et fiduciam uoluntatis, haustam*

L. I. de
pecc. mer.
et rem. pecc.
c. XX. Tom.
VII. Opp.
p. 667.

Disp. cit.
n. XXIII.

stam ex uerbi praedicati auditione et cogitatione, meditatione et apprehensione, negat infantes fidei suae habere sensum, reliqua. Et haec omnia complectitur tam paucis uerbis, dicens, eos suo corde non agere, quod ad credendum pertineat, ueluti faciunt credentes adulti, in quibus facultas intelligendi et uolendi, uiribus ad credendum donata a Spiritu sancto, hoc eas excitante, naturaliter transit in assensum et fiduciam, mediante uerbi praedicati auditione et cogitatione, nec non meditatione et apprehensione, ipsis ordinarie scientibus et sentientibus, se credere. Haec Waltherus, ex quibus simul apparet, quid respondendum sit WOLFGANGO MVSCV-
 LO, ad destruendam infantium fidem, ista Augustini uerba afferenti, ubi ille, *Nescire diuina paruulos, ait, qui nec humana adhuc nouerint, si uerbis uelimus ostendere, uereor, ne ipsi sensibus nostris facere uideamur iniuriam, quando id loquendo suademus, ubi omnes uires officiumque sermonis facillime superat euidencia ueritatis.* Nesciunt infantes diuina, sed ex facultate naturali nesciunt, immo, quando eis christiana, ut Augustinus paulo post scribit, subuenitur gratia, nesciunt, si actum reflexum desideres, uel fidei sensum. Sed ubi dicit Augustinus, quod humanis sensibus iniuriam faciant, qui docent, infantes credere, quando baptizantur, et fidem propriam habere? Alia omnia hic ex eo audis, dum, paucis interiectis, *Dicimus ergo, inquit, in baptizatis paruulis, quamuis id nesciant, habitare Spiritum sanctum.* Sic enim eum nesciunt, quamuis sit in eis, quemadmodum nesciunt et mentem suam. Et alio loco, *Gratiam Spiritus sancti baptizatos quoque paruulos Christi inserere corpori, eumque, in quo omnes uiuiscabuntur, occultissimam Spiritus sui gratiam latenter infundere paruulis, testatur.* Cum igitur, ex Augustini sententia, certum sit, infantes baptizatos esse membra ecclesiae, et placere Deo, et Spiritum san-

Loc. Com.
 L. de Bapt.
 p. 312.
 Epist. 57.

De pecc.
 mer. et re-
 miss. L. I.
 c. 9. Tom.
 VII.

Exam.
Conc. Trid.
P. II. p. m.
246.

L. VI. con-
tra Iulian.
Pelag. c. 4.
T. VII.

ctum habitare in iis, ita, ut corpori Christi inferantur, certum et hoc est, quod infantibus fidem propriam concedat. Nam, ut CHEMNITII uerbis utar, *illam actionem seu operationem Spiritus sancti in infantibus uocamus fidem*, terminatiue scilicet, siue ipsum terminum, hac Spiritus sancti operatione productum. Faterur enim Chemnitius, Spiritum sanctum ita operari in infantibus, ut tamen non ipse Spiritus sanctus, sed infantes, credant. Quod autem ad uerba illa AVGVSTINI attinet, *Alienum quippe opus est, cum credit per alterum, sicut alienum opus fuit, cum peccauit in altero*, ea ex mente aduersarii potius dicta sunt, quam ipsius Augustini. Res ei est cum homine Pelagiano, qui, ad euertendam sententiam Augustini de peccato originis, prouocauerat ad uerba Apostoli, *Omnes nos manifestari oportet ante tribunal Christi, ut reportet unusquisque propria corporis sui, prout gessit, siue bonum, siue malum*. Inde inferebat Pelagianus, Si in extremo iudicio sui quisque corporis propria, non autem aliena, reportabit, inania sunt, quae de peccato originis, tanquam aliena culpa, a multis disputari solent. Quae tela ita excipit Augustinus, ut in aduersarium ea retorqueat, quaerens ex illo, *Quomodo in paruulis id accipis, utrum et ipsi ante tribunal Christi manifestabuntur, an non? Si non manifestabuntur, quid te adiuuat ista sententia, quando ad eos non pertinet, quorum nunc agitur causa? Si autem manifestabuntur, quomodo reportat eorum quisque, quod gessit, qui nihil gessit? Ad quae cum Pelagianus nihil aliud respondere posset, quam quod ad infantes pertineret, quod per alios in baptismo gessissent, hanc ipsius repositionem arripiens Augustinus, *Vide ergo, inquit, quam importune nolis, paruulum de alieno peccato reportare malum, et uelis, eum de alieno recte facto reportare bonum**

bonum, non quaecunque, sed Dei regnum. Alienum quippe opus est, cum credit per alterum, sicut alienum opus fuit, cum peccauit in altero. Intelligisne, aduersarium id uoluisse, non Augustinum, et uerba postrema tantum maioris perspicuitatis causa ab eo adiecta esse? Ipse uero Augustinus, dum pergit, *Nec nos dubitamus, quia baptisinate delictum omne mundetur, sed renascendo quisque mundatur*, indicat quidem, in ea se uersari opinione, quod infantes omnino propria corporis sui sint repportaturi, prout gesserint, siue bonum, siue malum, sed ex parte paruulorum baptizatorum, quos bonum repportaturos esse, credit, hanc affert rationem, quia *renascendo quisque mundetur.*

XV. Idem iudicandum est de uerbis D. LUTHERI, quae nonnulli nobis e libro eius *de Captiuitate Babylonica* obiiciunt, quando scribit, *Hic dico, quod omnes dicunt, fide aliena paruulis succurri, illorum, qui offerunt eos.* T. II. Vitt.
Lat. f. 77. Loquitur hic Lutherus ex mente aduersariorum, qui, sententiam de iustificatione sola fide obtinenda oppressuri, ad baptismum paruulorum prouocabant, qui promissionem Dei non capiant, nec fidem habere possint. Ideoque, dicebant, aut non requiri fidem, aut paruulos frustra baptisari. Hic Lutherus, in sententia persistens, ne paruulis quidem alium salutis obtinendae modum tribuit, nisi qui est ex fide. Quod ne temere affirmare uideatur, recipit se ad peruulgatam ecclesiae Romanae opinionem, de fide aliena, non, ut eam probet, sed ut aduersarios proprio gladio transfigat. Immo non sine cautione loquitur, dum, infantibus, dicit, aliena fide succurri, non autem, aliena iis fide meritum Christi et salutem applicari. Quem succurrendi infantibus modum ita describit, *Sicut uerbum Dei potens est, dum sonat, etiam impii cor immutare,*
I 2 quod

quod non minus est surdum et incapax, quam ullus paruulus, ita per orationem ecclesiae offerentis et credentis, cui omnia possibilia sunt, et paruulus, fide infusa, mutatur, mundatur, et renouatur. Noli existimare, Lutherum in uerbo Dei, atque in uerbo ecclesiae, paruulum Deo precibus commendantis, unam eandemque uirtutem agnoscere, unumque operandi modum. Nam in eo tantum eius uersatur industria, ut remoueat obiectionem eorum, qui negabant, tale quid apud paruulos, nihil cognoscentes, nihil appetentes, fieri posse, ut uel fidem impetrent, uel fide iustificentur. Atqui, inquit, cor impii, qui prouectoris iam est aetatis, non minus iners atque ineptum est ad recipiendam gratiam, quam ullus paruulus, sed, sicut illud potentia uerbi diuini subigitur, ita oratio fidei, cui, teste optimo Salvatore, *omnia sunt possibilia*, Marc. IX. 23. tantum efficit apud Deum, ut in baptismo, qui paruulis idem praestat, quod adultis uerbum Dei, animus paruulorum, fide infusa, penitus immutetur. Quodsi igitur, ex sententia Lutheri, *infantes, fide infusa*, mundantur et renouantur, illi sane propriam fidem habent, non autem saluantur aliena. Et quid multis? In aliis scriptis, supra iam a nobis excitatis, Lutherus hanc de fide aliena opinionem dedita opera confutauit, tantum abest, ut eius auctoritate illam communire queas. Quae cum ita sint, *per calumniam* nobis tribui a Petro Martyre istam sententiam, quasi doceamus, paruulos aliena, parentum scilicet, uel offerentium, uel ecclesiae, fide saluari, uel etiam formulae nostrae, qua infantes, de fide interrogati, sponsoꝝ ore et uoce, sese credere, confirmant, eum esse usum, IO. AFFELMANNVS recte pronunciat, in cuius iudicio, iis, quae supra dicta sunt, diligenter consideratis, non iniqui rerum existimatores facile, opinor, acquiescent.

SEN-

Synt. P. I.
p. 160.

SENTENTIA III.

Falluntur quoque, qui, susceptores, non autem infantem, de fide interrogari, uel illorum fidem magis respici, quam infantium, putant.

ANIMADVERSI O

I. Anglos retinere hunc ritum, alio iam loco dictum est. Recte etiam retineri, nec abrogandum, nec immutandum esse, contendit *Guil. Nicholus* in *Defensione ecclesiae Anglicanae*. At in ostendendo eius usu, teste *ELSVICHIO*, eo descendit, ut neget, nos hisce quaestionibus ipsos infantes percontari, *Ab eorum*, inquit, *profecto sponsoribus, uerbis, antiquo ritu conceptis, sciscitamus, An istius infantis nomine Diabolo abrenuncias? An credis in Deum omnipotentem? An in hancce fidem baptizari lubet?* *De reliqu. Pap. p. 107.*

II. E nostris Theologis *BALTH. MEISNERVS*, formulae huius usum indicaturus, uidetur tantum non omnia ad ipsos sponsores referre, *Retinetur*, inquit, *haec caerimonia in nostris ecclesiis utiliter propter suos fines ususque, quod non tam infantes, quam susceptores ipsos, sua et infantum uice interrogamus, ut sic 1. Patrini fidem suam coram ecclesia profiteantur, 2. ut sciant, quale testimonium baptizato, cum ad discretionis annos peruenerit, perhibere debeant, 3. ut agnoscant, quo in fide baptizatus institutus sit.* *Colleg. Adh. appor. Disp. VI. §. LXXX.*
 Quem secutus *IO. CONR. DANHAVERVS*, *susceptores respondere potius de sua fide, quod hos articulos credant, et quod ad hanc fidem infantem educaturi sint, quantum in suis sit uiribus, scribit.* *Theol. Ca. sual. p. 491.*

III. Quamuis autem negare nolim, hanc interrogandi de fide formulam etiam ratione offerentium

insignem habere usum, immo eos suae quoque fidei confessionem edere, et, facta hac professione, polliceri, daturos se operam, ut paruuli, cum primum per aetatem fieri possit, ad plenam eorum, quae confessi sunt, cognitionem perueniant, uti in *altera parte* uberius demonstrabimus, tamen, ad solos susceptores hanc formulam pertinere, uel ita iis uindicandam esse, ut priores habeant partes, merito negamus.

III. Sententiam nostram ex ipsa probamus formula, quae iis concepta est uerbis, ut, oratione ad infantem, non ad susceptores, conuersa, ipse infans compelleretur. Recte hic b. ELSVICHIVS, recitatis NICHOLSII uerbis, *Quo minus, ait, huic adstipulemur sententiae, nomen facit infantis, quod diserie singulis quaestionibus adiicitur.* Deinde, quod idem urget Elsuichius, infantem interrogari, ipsa credidit uerustior ecclesia, ut uel ex Bonifacii ad Augustinum epistola, huiusque responsione, patet. Immo, si priores hic, qui offerunt, habent partes, uel aequam saltem cum infantibus, cur non uel sola offerentium nomina, uel cum infantium nominibus coniuncta, audiuntur? Referant haec ad susceptores, qui, infantes fide praeditos esse, negant. At ecclesiae nostrae, cum, infantes credere, affirmant, ad amplectendam hanc sententiam nulla ratione compelluntur. Nec solus ita sentio, consentientem habeo IO. WINCKELMANNVM, qui, *Patrini*, inquit, *ad paedobaptismum adhibiti, cum interrogati respondent, se abrenunciare, se credere, NON PRO SE RESPONDENT, neque infantes in ipsorum fidem baptizantur.* Quin nec illud hic omittendum, si formulae huius is esset uel sensus, uel usus, quem Nicholusius putat, nunquam profecto aduersarii in animum induxissent, eam uel conuictiari, uel immutare, uel penitus abrogare. Sic

WOLFG.

Tom. VI.
Disp. Gies.
sens. Disp.
IV. p. 43.

WOLFG. MVSCVLVS, et DANIEL CHAMIERVS, in
 ritum nostrum grauiter inuecti, conuenientius esse,
 iudicant, si pater baptizandi infantis, uel qui infantem
 ad baptismum offerunt, interrogentur de fide, quam
 ipsi habeant, et ad quam infantem educare et instrue-
 re uelint, atque, interrogati, clara uoce recitent sym-
 bolum fidei christianae, et, edita eiusmodi confessio-
 ne, in fidem hanc et gratiam Christi infantem suum
 sacro lauacro tingi, religiose petant, quod indicio est,
 eos nihil huius rei in ritu nostro deprehendisse.

V. Ad *Nicholsium* sigillatim quod attinet, ille,
 ecclesiam Anglicanam propter seruatum hunc ritum
 in leuitatis suspicionem adduci, noluit, sed cum, de fi-
 de infantum idem cum reliquis Reformatis sentiens,
 non haberet, quod commode respondere posset, usum
 huius ritus excogitauit, non quem ipsa interrogandi
 et respondendi formula suppeditat, sed quem opinio-
 nes, animo conceprae, flagitare uidebantur. Sane
 ipsi libelli ecclesiae Anglicanae liturgici uetant, quo
 minus in hanc concedere possimus sententiam, cum,
 teste *ELSVICHIO*, minister ecclesiae, peracto ba-
 ptismate, susceptores ita alloquatur, *Quoniam infantes*
isti per uos promiserint, renunciaturos se diabolo, et omnibus
eius operibus, in Deum autem credituros, et illi soli seruitu-
ros. At si ipsi infantes, licet non sua uoce, sed per su-
 ceptores, se credituros, affirmant, quis ausit, ritum
 hunc de susceptorum potius, quam paruulorum, fi-
 de interpretari?

SENTENTIA IIII.

Nec minus errant, qui, ritum nostrum de fu-
 tura fide infantum, cum adoleuerint, ac-
 cipiendum esse, putant.

ANIM-

L. de Bapt.
p. 312.
Panstr.
Cotb. T.IV.
L.V. c. XV.
n. XXIII.

De Reliqu.
Pap. p. 104.

ANIMADVERSIΟ

I. Obiiciebant quondam Anabaptistae, qui consuetudinem tingendi paruulos penitus sublatam cupiebant, baptismum esse sacramentum poenitentiae et fidei, quarum neutra cum in infantes caderet, eos nec tingendos esse. Quae ut confutaret IO. CALVINVS, baptizari, dicebat, *infantes in futuram poenitentiam et fidem, quae etsi nondum in illis formatae sint, arcana tamen Spiritus operatione utriusque semen in illis latere.* Eandem responsonem adhibet TH. GATAEKERSVS ad ostendendum ritus nostri usum. Edidit ille disputationem *de baptismatis infantilis vi et efficacia, priuatim inter se et Samuelem Wardum habitam*, in qua non diffitetur, in Liturgia Anglicana reperiri sponsonem et responsonem, affert quoque e Catechismo quaestionem, quae ita se habet, *Quid a baptizandis requiritur?* et respondetur, *Poenitentia et fides*, sed haec non, nisi de futura fide, accipienda esse, semel iterumque monet, *Mitto*, inquit, *quod prius interrogatur infans, an credat, quam ad baptismum admittatur. In fidem poenitentiamque futuram baptizari infantes, cum Caluino statuere, nullus recusem.* Producit in eam rem testimonium Episcopi Sarisburiensis, in epistolam ad Col. II. 12. ad illa uerba, *per fidem*, sequentia commentantis, *Non frustra est, quod fides exigitur ab Apostolo, ut beneficium spiritualis resurrectionis obtineamus. Nam ut in baptismo aduultorum requiritur fides praeuia, Marc. XVI. 16. sic ab illis, qui baptizantur, cum iam infantes sunt, requiritur fides subsequens, quam si non praestiterint postea, retinent externam tantum sanctificationem, interna sanctificationis effecta non habent.* Immo huic ritus nostri interpretationi libelli ecclesiae Anglicanae liturgici fauere uidentur, dum, facta hac interrogatione et responsonem, sacerdos, ad
susce-

Institut. L.
IV. c. XVI.
n. 20.

p. 115.

p. 138.

susceptores sese conuertens, et promissorum quasi explicationem subiiciens, *Quoniam*, inquit, *infantes isti per uos promiserunt, renunciaturos se diabolo, et omnibus eius operibus, in Deum autem credituros, et illi soli seruituros,* et quae reliqua sunt uerba. Nihil hic audis de praesenti efficacia baptismi in fide cum infantibus communicanda, omnia potius futuro tempori reseruantur.

II. *Fratres Waldenses* in eadem fuisse opinione, uel e uerbis Lutheri, supra iam allegatis, intelligi potest. Negabant illi, infantes credere, et, interrogati, quare ergo eos tingerent, nec, tanquam incredulos, et fidei nullo modo capaces, sacro potius fonte arce-
rent, in *futuram* eos *fidem* tingi, respondebant. Quae responsio quam parum adiuuet eos, LUTHERVS in *Postillis Ecclesiasticis* egregie docet.

Dom. III.
p. Epiph. p.
m. 340.

III. Ego quidem id facile dederim, ecclesiam, hunc ritum adhibentem, non modo, ante pedes quae sunt, uidere, sed etiam in futurum prospicere, et infantes ad seruandam fidem ea, qua fieri potest, religione obligare. At, indolem et naturam huius ritus accuratius inspiciens, facile intelligo, explicationem Caluini, Gatakeri, aliorumque, a sensu usuque uerborum nimis alienam esse. Verba enim temporis praesentis habent rationem, interrogamus, num *credat* infans, eumque *credere*, susceptores respondent. Nihil hic de futura fide. Immo si susceptores existimarent, de futura paruulorum fide esse respondendum, putasne, eos tanta animi fiducia responsuros esse? Recte hic BONIFACIUS in epistola, ad Augustinum scripta, *Si constituam ante te paruulum*, ait, *et interrogem, Virum, cum creuerit, futurus sit castus, uel fur non sit futurus, sine dubio respondebis, Nescio*, ut uerba eius repetit
K ipse

Epist.
XXIII.

ipse AVGVSTINVS. At, si de moribus eius futuris nihil audes certi promittere, non crediderim, eo te audaciæ progressurum esse, ut poenitentiae et fidei futurae existas sponsor, cum ipsa doceat experientia, multos, adultiores factos, fidem et felicitatem, in tenera aetate per baptismum impetratam, sceleribus flagitiisque indulgendo, excussisse penitus, nec unquam ad frugem rediisse. Ergo alia ratio subest, quod susceptores ad respondendum tam faciles sunt tamque prompti. Et quid opus est, ad futura respicere tempora, cum ecclesiae nostrae credant, doceant, et confiteantur, infantes in baptismo vires credendi, inno fidem ipsam, a Spiritu sancto impetrare? Consentientem hic habeo LEONH. HVTTERVM, qui, *Patri- nus autem*, ait, *quando pro infante respondet, CREDO, non praedicat, crediturum puerum, cum adoleuerit, sic enim dicendum foret, CREDET, neque operam se tantum daturum promittit, ut, cum ad annos discretionis peruenerit, de fide instruat, sed de praesente fide professionem edit, quae infanti, mediante hoc sacramento, et precibus ecclesiae, communi- catur.*

II. p. 676.

III. Considerate autem cum Huttero dico, non intelligi hic fidem futuram, eam scilicet, quam infantes, *cum adoleuerint*, sint consecuturi. Nam ipse supra docui, fidem eo temporis momento, quo hae interrogationes et responsiones fiunt, in infantibus nondum adesse. Ergo omnino ad tempus futurum respicitur, sed, ut cum Theologis nostris loquar, *paullo post futurum*, non autem post multos annos, et cum ad maiorem infantes peruenerint aetatem. Sic HIERON. KROMAYERVS non argute magis quam folide scribit, esse in uerbis his confessionis *enallagen tem- poris*

Theol. pos.
polem. p.
670.

poris praesentis pro paula post futuro, propter actus continuos, et, nisi inevitabile quid interuenerit, nunquam diuellendos. Sic GEORG. MOEBIUS, suam de hoc ritu dicturus sententiam, *Quando susceptores, inquit, uel anadochi, loco infantis ante baptismum collosum respondent, Credo, tunc propter rei certitudinem tempore praesenti utuntur pro futuro, et quidem more Scripturae sacrae, quae hoc in usu frequenti habet, ut praesens propter rei certitudinem ponat pro futuro.* Productis eam in rem Scriptura sacra exemplis, in sententia sua persistens, ita pergit, *Quando ergo anadochi infantes ad baptismum afferunt, et certo persuasi sunt, infanti fidem per baptismi actum conferendam esse, nihil absoni loquuntur, quando propter rei certitudinem in praesenti respondent, Credo, id est, Credam.* Ut breuibus omnia complectar, ego quidem de hac re ita statuo, si actum hunc interrogandi, a reliquis actibus disiunctum, consideras, non absolum est, in ostendendo usu sensuque huius formulae, temporis futuri mentionem facere, si autem omnia, quae in tingendis infantibus fieri solent, pro uno actu habeantur, necesse est, ut, reiecta opinione de fide futura, uerba huius formulae de praesenti fide interpreteris.

Vindic.
Hutter. p.
478.

SENTENTIA V.

Ea quoque, quae in remouendo falso fictoque huius formulae usu uersatur, opera, suam in reprimendis aduersariis habet utilitatem.

ANIMADVERSIO

I. Finis huius scripturae ille est, ut ritus nostri innocentiam et sanctitatem, a maleuolorum uindictam

tam obtreccationibus, in tuto collocemus. Proinde, missis aliis, quae hic obseruari possunt, ea tantum scribendo attingimus, quorum in confutandis aduersariis praesentissimus est usus. Nam, quod supra iam monui, aduersarii multa hic nobis obtrudunt, quae Theologis nostris ne per somnum quidem in mentem uenerunt, quibus feliciter iam detectis propulsatisque, spes est, fore, ut postea ecclesiam recte sentientem opinionibus male sanis onerare desinant, uel, si pergant maledicere, suam ipsorum, uel ignorantiam, prodant, uel improbitatem.

II. *Wendelinus* sane, ex sententia ecclesiae nostrae, fidem ante baptismum iam adesse, ideoque baptismum temere a Theologis nostris pro instrumento ingenerandae fidei uenditari, ad ritum nostrum prouocans, ad taedium usque inculcat. Sed quam parum Theologorum nostrorum sententiam perspectam habeat, ex iis, quae a nobis disputata sunt, facile est intellectu. *Gundulfiani*, falsa ista de fide aliena opinione imbuti, eo progrediebantur audaciae, ut ipsum tingendi infantes morem sublatum uellent. Verum exuant hanc mentem, et missam faciunt istam, quam animo conceperunt, de fide aliena sententiam, et intelligent, cur uel de ritu nostro, uel de baptismo paruulorum, sinistre sentiant, causam adesse nullam. Timet *Terrullianus*, timet *Bonifacius*, ne sponsores, in re tam ardua, tam incerta, suam adstringentes fidem, periculo ingerantur, cum facile prouentu malae indolis falli possint, sed uterque frustra timet, cum de futuro tempore non ita teneantur offerentes, ut illi sibi persuasum habent, nec de futura fide interrogationes istae accipiantur.

Deni-

conf. Comment.
de aduersariis
huius ritus
p. 8.

Denique ex commentatione hac eum capies fructum, ut militem istum gloriosum, *Melodium* puta, facili opera in fugam dare possis. Hic, pro sua, qua pollet, impudentia, Theologos nostros ea tradere, dicit, quae se mutuo euertant, dum, in baptismo Spiritum sanctum et cum eo uires credendi infantibus impertiri, uulgo statuunt, cum tamen infantes, ex antiqua formula, ante baptismum de fide interrogentur, et sponsores, eos iam credere, sancte confirmant. *Ja das* ^{Einfl. p.} *finde ich*, ait ille, ^{283.} *daß noch heutiges Tages die Kinder bey dem Tauff-Steine, ebe sie noch getaufft werden, gefragt werden, ob sie schon an Christum glauben, und daß die Parthen den Prediger zbeuer versichern, daß das Kind schon glaube, und doch soll es in der Tauffe erst Kräfte zu glauben bekommen.* Inuenisti itaque, et sine multo labore inuenire poteris, ritum, omnibus singulisque in ecclesia nostra obuium, at quare non operam dedisti, ut uerum propriumque eius usum, a Theologis subinde demonstratum, eodem studio inuenires? Immo, pro tua, dicamne, sagacitate, an negligentia, plus hic inuenisti, quam alii uel audierunt unquam, uel in libellis ecclesiae nostrae liturgicis inuenerunt. Dicis, te id inuenisse, quod minister ecclesiae, ad fontem sacrum, priusquam tingat, ex infantibus quaerere soleat, num iam credant, *ob sie schon an Christum glauben*, quodque sponsores ministro, eos iam credere, *daß das Kind schon glaube*, sancte confirmant. Nunquam ita ministri ecclesiae interrogarunt, nunquam ita responderunt offerentes. Quaestio est, *Credisne*, et responsio, *Credo*, sine illa temporis nota, quam Melodius adiecit, non alium in finem, quam ut causam haberet, in Theologos nostros animaduertendi.

tendi. Pergit iste, *Müssen nicht* Politici, *ia nur ein wenig verständige Leute, dencken, daß wir Prediger gar Narren seyn, und keinen sensum communem mehr haben, daß wir solche bandgreiffliche contradictiones unsern Schülern vorsagen.* Hic Melodius omnem animi intemperantis et ad conuiciandum compositi uim depromit. Prouocat ad Politicos, hoc est, ad uiros, rerum ciuiliū, quam Theologicarum, peritiores, immo ad eos, qui uel mediocri praediti sunt ingenio, iisque Theologos nostros dat deridendos, sed, quae singularis uindictae diuinæ est significatio, ita dat, ut, salua eorum existimatione, ipse in bonorum honestorumque risum incurrat. Primo enim, quasi forex, se ipse prodit miser Melodius, et, quis qualisue sit, dum in prima loquitur persona, *daß wir Prediger gar Narren seyn müssen*, tam aperte, quam imprudenter, declarat. Deinde fatetur eo ipso, se esse eum, qui tam absurda, tam sibi inuicem inimica, discipulis suis tradat, cum reliqui Theologi et ministri ecclesiae de iniuria sibi hic illata iuste conquerantur. Habemus itaque Melodium *αυτοκατακριτου*, quod *αυθρακου* *αιστησιου* proprium esse, testatur Apostolus, Tit. III. 10. 11. hoc est, non Politicorum modo, et qui uel mediocriter sapiunt, sed etiam suo ipsius, *iudicio, solidum plane, et sensu communi destitutum.* Discamus, hoc moniti exemplo, quam periculi plenum sit, contemptis ueterum Theologorum scriptis, uel proprio indulgere ingenio, uel noua tantum et peregrina in rebus, ad Theologiam pertinentibus, coniectari, Deumque comprecemur, ut ecclesiam suam, profligatis tum externis tum domesticis hostibus, sartam semper tectamque conferuet.

SVM-

SVMMA TOTIVS OPERIS.

Prooemium explicat causas instituti. institutum ipsam. modum tractandi.

Partis prioris Sententia I. quod fides iam praesens hac formula non indicetur.

Animadversiones.

- I. Fidem ante et extra baptismum dari, quidam statuerunt tempore Augustini.
- II. statuunt Quackeri.
- III. alii Fanatici.
- IV. De Habessinis id negatur.
- V. Statuunt Reformati.
- VI. num etiam Lutherani?
- VII. Negatur, subiecta explicatione.
- VIII. Probatio adicitur ex Art. V. Aug. Conf.
- VIII. ex Art. IX. et XIII. Aug. Conf.
- X. ex reliquis Libris symbolicis.
- XI. ex Theologorum consensu.
- XII. Sigillatim eorum, qui expressis verbis id negant.
- XIII. Obiectiones.
- XIII. Responsio in genere.
- XV. ad verba Lutheri.
- XVI. Elsuicbii.
- XVII. Pappi.
- XVIII. auctoris anonymi.
- XVIII. Melodii.

Sententia II. Nec fides aliena.

Animadversiones.

- I. De Patribus et Scholasticis, qui ita sentiant.
- II. De Pontificiis.
- III. Horum argumenta.
- IV. de Reformatis.
- V. Idem sentit Poiretus.
- VI. Calixtus et Horneius.
- VII. Nos negamus.
- VIII. Sententiam probamus e libris Symbolicis.
- VIII. e Theologorum testimoniis.
- X. Confutamus argumenta, quae in contrarium afferuntur.
- XI. Sigillatim Beconi.
- XII. Bezae.
- XIII. Absurda, hanc opinionem consequentia.
- XIV. Explicatur Augustinus.
- XV. Lutherus.

Sententia III. nec susceptorum fides.

Animadversiones.

- I. Ita sentit Nicholsius.
- II. ex parte Meisnerus et Danbaverus.
- III. Nos negamus, addita tamen cautione.
- IV. Sententiam nostram probamus.
- V. Nicholsii πρῶτον ψεῦδος indicamus.

Sententia IV. nec futura fides.

Anim-

<p>Animaduersiones.</p> <p>I. Ita sentiunt Coluinus et Angli. II. Waldenses. III. Nos negamus, additis argumentis. IV. Sententiam nostram explicamus.</p>	<p>Sententia V. Vfus huius o- pellae.</p> <p>Animaduersiones.</p> <p>I. Explicatur finis huius operis. II. Vfus demonstratur.</p>
---	---

ADDENDA ET EMENDANDA.

Ad pag. 38. Comparari hic possunt ea, quae WALTHERVS in Disp. de fide infantum baptizatorum num. XXIII. obseruat, *Adultos incredulitate actuali, ascititia, et acquisita, contumaciterque infideles quidem non esse baptizandos, infantes autem, originaliter incredulos, ideo baptizandos esse, ut fidem accipiant.*

Ad pag. 42. Verba Becani leguntur Theol. Schol. P. III. Traët. II. Cap. X. p. 662.

Ad pag. 56. In extremo, uelim, ita legas: De posteriori fide aliena, quae matris, ecclesiae, est, nihil aliud dicit Becanus, quam quod ea *conferatur* etiam ad infantes pertinere. Sed cum nullam afferat probationem, nec indicet, quo iure, quoque fundamento, fides haec aliena etiam ad infantes pertinere censeatur, aequè facile a nobis non censetur pertinere ad infantes. Nam ex iis, quae ille affert, illud tam non consequitur, quod probare studet, ut potius contrarium inde demonstremus. Quodsi enim *insans per baptismum fit membrum ecclesiae, et omnia membra corporis participant eundem spiritum et animam*, consequens est, ut, sicut adulti fide propria eundem spiritum, ita infantes etiam eodem modo eiusdem spiritus participes fiant. Nam omnium membrorum eadem est ratio, unus eundem spiritum participandi modus. Aut si existimat Becanus, suae demonstrationi uim quandam inesse, etiam fides haec aliena censeatur potest ad *adultos* pertinere. Quodsi enim *adultus per baptismum fit membrum ecclesiae, et omnia membra corporis participant eundem spiritum et animam*, consequens est, ut fides reliquorum membrorum *conferatur etiam pertinere ad hoc membrum nouum, quod per regenerationem illis unitur et coniungitur.* Sed hanc argumentandi rationem non admittit Becanus. Ergo demonstratio eius elumbis est neruique caret.

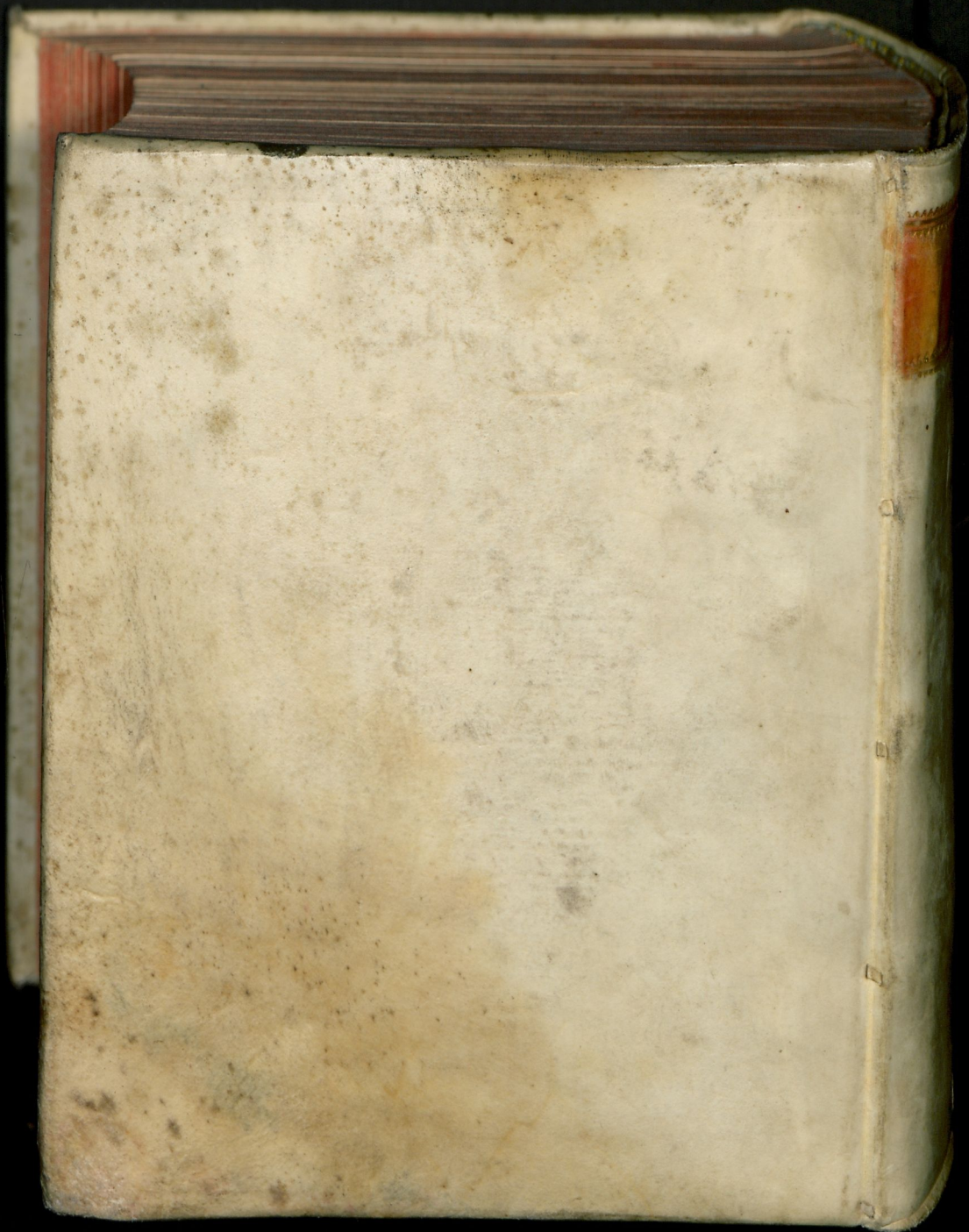
Ad pag. 58. lin. 23. post *ut deleatur comma.*

AB 154546

X 2311881

12

B.I.G.

Farbkarte #13

r. 12

Q. D. B. V.
TIONIS THEOLOGICAE

DE
ORMVLAE

QVA
GAMVS INFANTES
GRAM LOTIONEM
DE FIDE

QVAM
PRAESIDE
PHORO HENRICO
IBICHIO

PROFESSORE PVBL. TEMPLI
POSITO ET CONSISTORII
ASSESSORE

LICENTIA
OLOGIA OBTINENDI HONORES
APRIL. AN. MDCCXXXIII.

ATORIO MAIORI
VTANDO EXCVTIET
ANVS GOTTLIEBIVS
CLVGIVS

EMBERGENSIS ARCHI-DIACONVS.
GAE TYPIS EICHSFELDIANIS.

